

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte branilce, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Trije cepiči v enem deblu

Te dni zboruje v Beogradu prvi kongres Jugoslovske radikalne kmečke demokracije. Razumljivo je, da vlada zanj napeto zanimanje v vsej naši javnosti. Zlasti zrejo s ponosom in z upanjem v našo prestolnico organizirani pristaši stranke, katerih število gre v tisoče, kljub temu, da ni bilo doslej posebne živahnosti za pridobivanje članov. Vsa javnost se zaveda, da je državni kongres JRKD važen zgodovinski dogodek za naše državno življenje.

Nad 2000 dela željnih in zmožnih mož se je zbralo v Beogradu. Ne motijo jih razlike v veri in ne v govoricah. Iz vseh srezov naše domovine je privedla v prestolnico te može zavest, da je treba predvsem javno pokazati duha, ki veje v stranki. Vsemu svetu naj bo jasno, da smo Sloveni, Hrvati in Srbi le cepiči v skupnem deblu našega narodnega drevesa — kraljevine Jugoslavije. Kakor skrbi vesten sadjar, da ne poganja poleg zlahčnih cepičev nebroj divjih vej iz debla, tako je naša JRKD temeljito pometla staro šaro verskih, plemenskih in pokrajinskih predsodkov. Ti so bili deset let tista nesrečna cokla, ki je ovirala delavne može, ko so hoteli zgraditi trdno osnovo za koristno gospodarsko življenje v naši državi.

Kakor jemlje vsak cepič vodo in del za rast potrebnih snovi iz zemlje po skupnem deblu in ne gleda, po katerih koreninah je prišla moč do njega, tako tudi srka vsak cepič iz zraka solnčno moč in ogljik, da predela vse skupaj v hrano in jo daje tja, kjer je potreba, da se krepi in rase celo drevo. Tako je tudi JRKD združila pripadnike iz vse države pod svoje okrilje pod geslom: Vsi za enega, eden za vse!

Glavne smernice za politično delo daje vsaki stranki njen program. Od vseh strani se oglašajo nove stranke z donečimi programi, ki so jih sestavili gospodje za zeleno mizo brez sodelovanja naroda. Sedanji kongres JRKD pa je jasen dokaz, da je ta stranka izraz svobodne ljudske volje, stvorjena s sodelovanjem vsega prebivalstva, torej prava ljudska stranka. Vsi odposlanci so bili svobodno izvoljeni v svojih srezih. Ti, ki so prišli prav iz živega življenja, bodo svobodno odločali o programu, ki bo zajel resnične potrebe v našem narodnem, socialnem in gospodarskem življenju ter jim našel dejanskim razmeram ustrezajočo, torej dosegljivo odpomoč.

Da se bo vodila državna politika pametno, je treba postaviti v vodstvo stranke take može, ki so vredni ljudskega zaupanja in ki so tudi sposobni za svojo odgovorno nalogo. Prvi kongres stranke bo izvolil vodstvo stranke in ne dvomimo, da bodo izvoljeni može vredni vsega zaupanja.

Kongres bo pokazal, da pomeni JRKD nepremagljivo armado. Zato ni več časa za obotavljanje in čakanje ob strani, češ, saj se nič ne mudi. Kdor bo stal pri delu ob strani, bo moral stati tudi takrat, ko bo bridko potreboval pomoči. Kako važno zasedko je napravil kongres JRKD v naše državno in politično življenje, je prav živo vidno v starih nasprotnikih, ki so na mah spet oživeli ter tekajo sem in tja kakor podgane, ki slutijo, da se jim ladja potaplja. Potaplja se dokončno stara ladja, stare stranke so mrtve in ne ožive nikoli več. Na njih razvalinah pa poganja vsa mlada in sočna Jugoslovska radikalna kmečka demokracija.

Minister Ivan Pucelj o zadnjih dogodkih v Sloveniji

V nedeljo dopoldne se je na dvorišču Pečnikarjeve hiše pri Sv. Jakobu ob Savi vršilo zborovanje, ki ga je sklicala krajevna organizacija JRKD. Razen domačinov se je shoda udeležilo tudi lepo število somišljenikov iz drugih vasi. Zbor je vodil predsednik g. Pečnikar, izbrana poročila pa so podali minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivar Pucelj, domači poslanec g. Albin Koman, poslanec g. Milan Mravlje in senator profesor g. dr. Valentin Rožič.

MINISTER G. IVAN PUCELJ

je dejal med drugim, da je naša vlada v zadnjih treh mesecih zaslišala nad sto najboljših strokovnjakov o tem, kako naj bi se odpomoglo gospodarski stiski. Nazadnje pa se je izkazalo, da je vsa umetnost v tem, da mora človek z dvojno mero varčevati in da mora biti dvakrat priden, če si hoče ohraniti svoj dom. Če ne bi to načelo, ki drži za vsako zasebno gospodarstvo, veljalo tudi za državo, bi že davno vse skupaj vzel vrug.

Za rešitev denarne stiske svetujejo nekateri: Natisnite dve milijardi novih bankovcev, pa bo

vse v redu. To bi bilo prav tako, kakor če bi kdo, ki ima doma zelenko dobre slivovke, dejal samemu sebi: prilijem še zelenko vode, pa bom imel dve. Najboljši državljani je, kdor je delaven in varčljiv. Tega moramo pred vsemi zaščititi. V teh razmerah ne moremo biti za inflacijo. Eno pa je gotovo: morala se bodo najti sredstva,

da se pred zimo preskrbi zaslužek tistim, ki bi sicer ostali brez dela.

Družba je dolžna, da omogoči človeku delo. Podpore brezposelnim so ugonobile gospodarstvo celo v bogatih državah, kakršna je na primer Anglija. Sredstva se bodo našla z ustanovitvijo posebnega gradbenega sklada. Ze 14 dni delamo na programu stranke in naš poglavitni namen je, da se brezposelnost začne zdraviti na koristen način. Naše ceste so slabe. Kadar pridejo tuji letoviščarji na naše meje, najprej povprašajo po najkrajši poti do prihodnje meje, ker se boje naših cest. Če bi spravili skupaj 200 milijonov dinarjev za ta sklad, bi na dravsko banovino prišlo okrog 20 milijonov. In kakšne ceste bi se dale

napraviti s tem denarjem, obenem pa bi stisko brezposelnih reševali na koristen način. V zvezi s tem pa je seveda treba državne izdatke zmanjšati čim niže.

Smo pred kongresom vsedrjavne stranke.

Danes je dana pravica, da se svobodno ustanavljajo politične stranke. Mi smo se zedinili v eni narodni stranki na osnovi narodnega in državnega edinstva, stranka ima kmečki značaj, pa je tako splošno zasnovana, da so lahko v njej vsi stanoviti, ker bo stranka delovala za vse stanovite. Zdaj se čuje vsak dan, da se ustanavljajo nove stranke. Na političnem polju mora biti plemenita borba, toda če bi ta borba šla predaleč, bi dovedla do zla. Snovanje novih strank ne sme našo politiko zavesti na stara pota in ne sme dovesti do tega, da bi se na ta način povzpeli na krmila stari, preživeli voditelji.

Nekateri izkušajo v zvezi s tem oživiti staro opozicijo. Radi bi porušili, kar smo zgradili po zgodovinskem 6. januarju. Zlasti v Sloveniji imamo takšno opozicijo.

Lani so nekateri krogi izkoristili 60letnico dr. Korošca v ta namen, da so množicam izkušali priliti novega ognja za odpor. V Šenčurju je to stremljenje zahtevalo svoje žrtve. Takšna prizadevanja so za narod in državo silno kvarna. Naša stranka je zmerom na stališču, da imajo vanjo dostop vsi, ki so sposobni in delavni, saj delavnih ljudi manjka povsod.

Letos se praznuje 1900letnica Kristusove smrti, ki jo slavi vsak veren kristjan. Pri nas praznujemo to obletnico vsako leto na veliki petek v cerkvi. Po našem čutu takšna svečanost ne spada na ljubljanski Stadion, na katerem se sicer vrše sportne in telovadne tekme. S tem svetim jubilejem družijo letos tudi svečanost demantne maše nadškofa g. dr. Antona Bonaventura Jegliča. Nadškofu g. dr. Jegliču gre kot staremu zaslužnemu cerkvenemu dostojanstveniku vse naše spoštovanje, ne moremo pa soglašati, da se njegov jubilej veže na jubilej Boga. On sam bi moral prositi, da se nameravana prireditve ne vrši na ta način. Kot poslanec dravske banovine protestiram proti temu,

da bi se takšna svečanost zlorabljala v politične namene.

V svojih nadaljnjih izvajanjih se je g. minister dotaknil vprašanja Zveze bojevnikov, ki je v zadnjem času stopilo v ospredje politične aktualnosti. Zveza bojevnikov je po svojem poslanstvu povsem nepolitična organizacija, toda

neki gospodje so Zvezo bojevnikov zavedli na politično poprišče v namenu, da iz nje osnujejo politično stranko.

Če človek pride na zborovanje bivših bojevnikov, ima lahko edini namen, da slavi naše narodno osvobodjenje. Naši vojaki, ki so se borili na avstrijskih frontah, so se borili samo kot sužnji tuje države.

Politika pomeni skrb za javni blagor. Politika je hudo delo, ki zahteva celih mož. Treba nam je miru, poštenja in vzajemnosti, sicer izkoplje mo grob sebi in svoji domovini. Tega se mora zavedati zlasti naša mladina, ki bo nosilec vse naše narodne bodočnosti.

Hočemo, da bo ali v državi ena velika stranka, ki bo imela kmečki značaj, kakaj 90 odstotkov našega prebivalstva je kmetov.

Pri tem pa se kmet zaveda, da so za javni napredek potrebni vsi stanovi.

Kongres JRKD se pripravlja in gre v to smer. Program je dober, volja je dobra, ljudje so dobri. Zato pa tudi delajte vsi za našo stranko. Če boste zraven, bo stranka delala za vas. Načela 6. januarja se ne morejo izpremeniti. Če se teh načel ne bomo držali, ni države in ni svobode. Kakor vsak dober gospodar za svoj dom, tako

moramo mi vsi neprestano misliti in skrbeti za svojo državo.

Izvajanja g. ministra so poslušalci ves čas prekinjali z živahnim odobravanjem.

Za g. ministrom je govoril poslanec g. Albin Komar o vprašanih, ki so na dnevnem redu narodnega predstavnštva. Stranka JRKD se neprestano širi. Za shod v Beogradu, ki se pripravljajo, je že doslej prijavljenih nad 340.000 udeležencev.

Za njim sta govorila še poslanec g. Milan Mravlje in senator profesor g. Valentin Rožič o raznih zadevah, ki se tičejo nove stranke in Slovenije.

Blizu tisoč nezaposlenih rudarjev v Trbovljah

Trbovlje, julija.

Aprila je bila pri banski upravi konferenca, ki je obravnavala nevezdržen položaj v rudniških revirjih. Uspeh konference je bil sklep, da se odpošlje v rudniške revirje posebna uradna komisija, ki naj točno prouči razmere in na podlagi ugotovljenih dejstev sestavi predloge, kako bi se dalo stanje v rudniških revirjih izboljšati.

Ta komisija, ki ji je predsedoval rudarski glavni dvorni svetnik g. inž. Vinko Strgar, je pričela predzadnji terek poslovanja v Trbovljah. Prvi je zastopnikom komisije predložil silno bedo med delavstvom trboveljski župan g. Vodušek. Navajal je, da je krivo temu predvsem pomanjkanje naročil premoga, in je pozival komisijo, naj se na odločilnih mestih zavzame za to, da bi se omogočila delavstvu zaposlitev vsaj štiri ali pet dni v tednu.

Zastopniki delavskih organizacij so soglasno zastopali stališče, da se s pomočjo ne more in ne sme oklevati. Brezposelnost v revirjih stalno narašča in z njo beda. Zaposliti je treba predvsem poklicne rudarje, druge pa je treba vračati k njihovim prvotnim poklicem. V rudnikih na jugu so razmere sedaj še take, da je v njih našim rudarjem obstanek nemogoč. Čimprej naj se pričnejo javna dela, kjer bi se zaposlili brezposelni, ki naj bodo plačani tako, da bodo lahko živeli.

Zaščitna sestra protijetičnega dispanzerja gđc. Pliberškova je orisala bedno stanje med rudarji zaradi preslabe hrane. Med rudarskimi jetičnimi preiskanci je doslej ugotovljenih 96 primerov z odprto jetiko.

Zastopnik Združenja trgovcev g. Pavlin je očrtal nevezdržno propadanje gospodarstva zaradi rudarske stiske. Rudarji dolgujejo pri trgovcih za prejeta živila in oblačila nad pet in pol milijona dinarjev, ki jih v teh razmerah ne bodo mogli poravnati. Predlagal je, da se v omiljenje bede seže po naslednjih ukrepih: znižanje prevoznih tarif za premog na vseh železniških progah; sestavi naj se program o pridobivanju in porabi premoga za vso državo; premog za državne urade in železnice naj se jemlje od TPD v taki višini, da se bo stiska vsaj delno omilila; uvede naj se posebna davščina za omiljenje bede v rudniških revirjih, pobiranje zneskov po 5 Din od tone premoga naj se raztegne na vso državo in se ustanovi poseben sklad, iz katerega se bo podpiralo bedno delavstvo.

V imenu trboveljskih osnovnih šol in meščanske šole je podal izjavo šolski upravitelj g. Robert Plaščak, ki je izvajal, da je večina šolske mladine slabo hranjena, slabo oblečena in zato telesno oslabela. Edina rešitev je večja zaposlitev rudarjev.

Po teh izjavah se je predstavilo komisiji odposlanstvo brezposelnih mladih fantov, ki so prosili za delo in kruh. Njim so sledile še žene delno zaposlenih rudarjev, ki so opisale svoj skrajno bedni položaj, saj njihovi možje niti ne zaslužijo za najskromnejšo prehrano. Naposled so prišli še nekateri rudarski upokojevalci, katerih pokojnine so tako malenkostne, da ne zadoščajo niti za življenje.

Komisija je ugotovila, da je v Trbovljah 866 brezposelnih delavcev, razen tega pa še 46 brez-

poselnih rodbinskih poglavarjev, torej preko 900. Dalje je komisija odredila, da se takoj sestavi seznam onih družinskih očetov, v katerih družinah so nad trije zaposleni, odnosno upokojeni, in onih, ki imajo nad pet oralov zemljišča, in dalje tudi onih, v katerih družinah ni zaposlen nihče. Županstvo je komisija naprosila, da na podlagi naredbe banske uprave sestavi poimenski izkaz otrok, ki bodo prejeli hrano v novoustanovljeni otroški kuhinji. Takih otrok bo gotovo preko tisoč, zato bo treba tudi določiti osnovo o zaslužku roditeljev, na podlagi katere bodo izbrani otroci. Nazadnje je komisija izrazila željo, da bi se nabiralne akcije za rudarje koncentrirale, ker bi bilo tako olajšano nadziranje podpirancev. Komisija je v splošnem ugotovila, da je pomoč nujna in bo v tem smislu tudi stavila vladi predlog.

Iz Trbovelj je odšla komisija v Hrastnik, kjer je enako ugotovila dejanski položaj.

Politični pregled

V Rimu je bil v soboto

podpisan dogovor štirih zapadnih velesil,

ki naj jamči za mir v Evropi za deset let. Države podpisnice so Francija, Anglija, Nemčija in Italija. Po pisanju italijanskih listov si italijanska javnost obeta od tega dogovora okrepitev italijanskega vpliva v Srednji Evropi.

Kakor poročajo iz Londona

se bo svetovna gospodarska konferenca odgodila

dne 27. t. m., ker se ne da doseči med državami zadostna soglasnost. Nadaljevala naj bi se konferenca jeseni v Washingtonu. Nekaj uspehov pa bo, kakor kaže, imel tudi že dosedanji potek konference.

DOPISI

HRASTNIK. Razne nabiralne akcije in naklonila so imela doslej za hrastniške rudarje naslednji uspeh: Sokolska župa Celje je nakazala 5000 Din, oblastni odbor Rdečega križa v Ljubljani 5000 Din, rudniški nameščenci v Hrastniku so sklenili na zadnji seji, da bodo podarili iz svoje podporne blagajne 1000 Din, CMD v Ljub-

K. M.:

Črni mož

Povest iz preteklih dni.

Rajko se je srečno nasmehnil temu slabemu izgovoru in ji pomolil roko.

«Saj se mi zdi, da hodiš samo tja, kjer me nikoli ni», ji je očital. «Ves teden te ni bilo k nam.»

«Nikoli me ni bilo na vas. In z vselitvijo vojaštva smo imeli toliko dela! Oče je kakor izpremenjen. Zdaj hodi pozno spat in zmeraj s četovodjo popiva, da ne morem iz hiše.»

«Ali ne hodi več ob osmih spat?»

«Kar je četovodja pri nas, nič več. Danes pa je že na vse zgodaj rekel, da se misli drevi doobra naspiti. Četovodje ne bo zvečer doma, ker pojde na lov.»

«Na kakšen lov?»

«Eden izmed vojakov je našel zjutraj, ko se je vračal s straže, listek, ki ga je moral izgubiti kak tihotapec. Na njem je napisano, da bodo nočjo ob devetih nesli čez mejo veliko množino tihotapskega blaga. Menda bodo šli za streliščem. Tja bo poslal vse svoje ljudi in je o tem že obvestil častnika, ki prebiva v Zalesju.»

«Ali misli tam ujeti Črnega moža?»

«Prepričan je, da mu ne bo mogel uiti.»

«A, tako! Potem je pa ta četovodja pameten fant. Hm, če bo ujel moža, ki ga drugi že leta

5 brez uspeha zasledujejo, že prve dni... Ampak, veš, praznih rok se vrne, to bi skoraj stvil.»

«Kako moreš vedeti?»

«Mislim si», se ji je izgovoril.

«Meni bi bilo pa le všeč, če bi ga že nočjo privedli domov! Samo da bi čimprej izginil nazaj v mesto.»

«To si želiš?»

«Da, iz vsega srca. Tako — tako — čuden je. Zmeraj mi je za petami, čeprav ve, da ga ne maram niti videti.»

«Kako naj to ve?»

«Sama sem mu povedala. Bil je nekoč v naši vasi in delal prav tako, dokler mu nisem zasledovanja prepovedala. Ko še ni ubogal, sem se mu umaknila.»

«Kaj pa pravi oče!»

«Potuho mu daje in kriči nad mano, ker se ga branim. Ze s silo mi ga je pričel obešati. Ukazal mi je, da moram iti popoldne na ples. Nagovoril ga je pa četovodja sam.»

«In kaj misliš zdaj?»

«Ne vem. Ne morem iti tja, pa vendar moram, ker oče tako hoče. Zato sem se hotela sestati s teboj in te vprašati za svet.»

«Zakaj mene, Marta?»

«Ker mi boš znal ti najbolje svetovati.»

«Kar pojdi tja! Nič se ti ne bo zgodilo.»

«Če pa me prosi za ples?»

«Reci mu, da si že oddana.»

«Komu?»

«Meni, Marta.»

«Ali boš tudi tam?»

«Dá, zaradi tebe. Ali pa hočeš, da koga drugega naprosim?»

«Ne! Nisem še dostikrat plesala in s teboj bi najrajša poizkusila. Zdaj pa moram iti. Oče hoče imeti opoldne kosilo.»

Šla je; on pa je ostal in še dolgo nekaj vneto premisljal.

Čez nekaj časa se je tudi on odpravil. Doma je rekel, da mora nekam iti. Prosil je mater, naj mu pusti kosilo na ognjišču. Napravil je velik ovinek in šel v gozd. Ko je prišel do kamna, kjer je pred nekaj dnevi dobil listek, ga je oprezno dvignil. Nič ni bilo pod njim. Toda podzavestno je slutil, da se bo kmalu nekaj zgodilo. Potuhnil se je v svoje staro skrivališče.

In slutnja ga ni varala. Kmalu je prišel Poljanec in pogledal, ali ni kje blizu kaj sumljivega. Nato pa je dal pod kamen listek in naglo odšel. Rajko ki je postajal že nestrpen, ga je imel kmalu v rokah in bral: «Ob devetih pri starem rovu.»

Kaj se bo zdaj zgodilo, je že vedel. Ni čakal, da bi prišli še drugi tihotapec. Odpravil se je domov. Popoldne je šel še v cerkev, kjer je moral pri litanijah nadomeščati organista. Potem pa je zavil v krčmo, kjer je bil napovedan ples.

Ko je stopil v izbo, je bilo tam že vse polno vojakov in vaščanov, da se je komaj prerinil skozi nje. Ljudje le s težavo zaslužijo toliko, da žive, toda če se jim ponudi priložnost za dobro zabavo, je nikoli ne zamude.

ljani je poslala 1000 Din, predsednik tukajšnje moške podružnice CMD učitelj g. Hofbauer pa je nabral med hrastniškimi družinami in zasebnimi uradniki, trgovci, obrtniki, gostilničarji in zasebniki 1000 Din. Pripomniti moramo pohvalno dejstvo, da so zaradi rudarske krize skoro obubožani obrtniki darovali vsak po svoji moči. Torej je zdaj za naše bedne rudarje na razpolago skupno 13.000 Din. Da ne bi ena družina dobila dvakratne podpore, druga pa nobene, bi bilo važno, da prevzame delitev podpor poseben odbor.

NOVI KOT. Učiteljica tukajšnje narodne šole Marija Komelova, znana narodna in sokolska delavka, je napredovala v šesto položajno skupino državnih uradnikov.

TEHARJE. (Smrtna kosa.) Na Teharju pri Celju je umrl po kratkem trpljenju šolski upravitelj v pokoju g. Ivan Ravbar, eden redkih članov stare narodne učiteljske garde. Pokojnik se je rodil 24. aprila leta 1861. v Vrhovljah pri Repentaboru na Krasu. Učiteljišče je dovršil v Kopru, potem pa je služboval na raznih šolah na Krasu. Leta 1904. je bil imenovan za šolskega upravitelja v Črešnjicah pri Vojniku, kjer je deloval do svoje upokojitve leta 1925. Pokojni gosp. Ravbar je bil odločno naroden in napreden mož in izvrsten družabnik. Med prebivalstvom je bil zelo priljubljen.

GOSPODARSTVO

Sejmi

- 24. julija: Semič, Vinica, Kranj;
- 25. julija: Zalec, Metlika, Dobrovniki, Kočevje, Vrhnik, Velika Loka, Mežica, Sv. Urban, Kozje;
- 26. julija: Slovenska Bistrica, Teharje, Domžale, Tržič, Leskovec, Višnja gora, Sv. Križ, Bitnje, Cerknica;
- 27. julija: Vrh, Toplice;
- 28. julija: Dolnja Lendava.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na mariborskem živinskem sejmu 11. t. m. so bile za kilogram žive teže nastopne cene: debeli voli 4 do 4.50, poldebili voli 3 do 3.50, plemenski biki 3 do 3.75, biki za klanje 2.50 do 4, klavne krave debele 2.75 do 3.50, ple-

menske krave 2.50 do 2.75, krave klobasarice 1.50 do 2, molzne in breje krave 3.25 do 3.50, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 5 Din. Mesne cene so zdaj te-je: volovsko meso I. vrste 10 do 12, II. vrste 8 do 10, meso bikov, krav in telic 5 do 7, telečje meso I. vrste 10 do 12, II. vrste 6 do 8, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.

Vaš verni tovariš!

Od nekdanj že je Schichtovo terpeninovo milo gospodinj zvest zaveznik pri pranju in domačem delu. Ohranite mu tudi Vi trajno prijateljstvo.

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovoč in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

..ampak poprej za namakanje: Ženska hvala!

STJ 3-33

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se naj prišteje še premija 28.5 %):
1 nizozemski goldinar za 23.12 do 23.23 Din;
1 nemško marko za 13.61 do 13.75 Din;
1 ameriški dolar za 39.70 do 40 Din;

«Ali so godci že prišli?» je vprašal Grmov četovodja, ki je imel pri mizi glavno besedo. «Kako dolgo naj še čakamo, da se bo začelo? Zlomka, v cerkev se vsem ljudem tako mudi, sèm pa nikomur!»

«Takoj pridejo!» ga je pomiril oštir. «Deklet se je že tudi dovolj nabralo.»

«Naj hitro popijejo in začno!»

Rajko si je že mislil, da Marte ne bo takoj v sobo za ples. Zato je sedel tako, da je moral opaziti njen prihod, in čakal. Ko je naposled prišla, je videl, da ni sama. Tudi mati je bila z njo. Malo nato je vstal in šel proti njima. Sedeli sta sami pri mizi ob steni in četovodja je že iskal stol, da bi prisedel k njima.

Še ena stran mize je bila prazna. Rajko je takoj krenil tja, prijazno pozdravil in vprašal: «Ali sme prisesti?»

«Ne», je odvrnil četovodja. «Ne smeš. Pojdi v drugo sobo. Tam je še dovolj prostora.»

Rajko ga je hladno premeril od glave do nog.

«Zdi se mi,» je odvrnil, «da niste sami pri mizi, gospod četovodja. Tudi obe osebi, ki sedita zraven vas, lahko odločata. Ali morda ne? Nisem vprašal samo vas. Tikajte pa tiste ljudi, ki so vaše vrste. Mene ne boste!»

Ponovil je svojo prošnjo. Marta in njena mati sta veselo prikimali. Zato je poklical natakario in ji naročil, naj mu prinese stol.

«Ali ste prvi ples že oddali?» jo vprašal Marto.

«Še ne.»

«Ali vas smem prositi zanj?»

«Zakaj pa ne?»

«In za naslednje?»

«Tudi!»

«Hvala! Ne bom vas utrujal. Le tedaj bom izrabil vašo dobroto, kadar bom videl, da se sami želite zavrteti.»

«To ne gre. Kdo bo to gledal?» se je jezno vmešal četovodja. Rajka ni mogel, čeprav ga ni niti dobro poznal. Ker ni na njegovi obleki in nikjer opazil nič posebnega, je mislil, da ima opravka z navadnim kmečkim fantom. «Nobeno dekle ne sme plesati ves dan samo z enim. Prvi ples dobiš ti, drugi bo pa moj!»

«Še enkrat vas prosim, da opustite prijateljski 'ti', gospod četovodja! Saj vidite, da vam dajem čast, ki vam gre. Dajte tudi vi meni, kar je mojega. Če pa ne boste dostojni, bom že poskrbel, da se bo vse skupaj obrnilo.»

«Kaj, fantè, mene misliš poditi stran, pa si se sam prismolil k mizi! Če bi se morali stepiti že pred plesom, je najbolje, da se takoj. Stran, ali pa ti zaženem vrček v glavo!»

Vstal je in pograbil kozarec. Mati in hči sta preplašeno odskočili. Rajko pa je mirno obsedel in dejal s porogljivim nasmeškom:

«Še na misel mi ne pride, da bi se z vojakom pretepal. Če se bom pa moral braniti, boste sami odgovarjali! Obrnil se je k Marti in njeni materi ter jima rekel: «Le ostanite tu. Nič hudega ne bo! S takimi gospodki se znam pogovarjati, čeprav ne vedo, kaj dolgujejo svoji obleki.»

«Kaj, še norčevati se misliš iz mene? Teга se ni še nihče upal. Na, odgovor!»

Zgrabil je vrč. Toda Rajko ga je že držal za pas. Z eno roko ga je dvignil v znak — v gostilni je završalo — in četovodja je zletel v loku skozi okno, ki je bilo k sreči odprto.

Vojaki so planili iz pivnice po stopnicah, da bi pogledali za svojim poveljnikom; drugi pa so se hoteli maščevati. Planili so proti Rajku. Mladi Potočnik se je brez strahu postavil pred nje.

«Kdor hoče leteti skozi okno, naj le stopi bliže!» je vzkliknil.

Oči so se mu iskriale in roke so se iztegovale proti vojakom, med katerimi mu nihče ni segel do brade. Obstali so. Pametni godci pa so hitro zaigrali vesel valček. Posrečilo se jim je premotiti goste, da so zaplesali.

***

Grmov četovodja se ni preveč polomil. Priletel je med veje jablane, ki je rasla pod oknom in se samo pošteno opraskal.

«Kaj takega si more privoščiti samo Potočnik», je dejal in poizkušal odstraniti sledove padca. «Če bi bil to vedel, bi bil previdnejši in ne bi bil pustil, da bi me bil tako iznenada prijel. Zdaj moram iti domov, da se preoblečem. Uniformo pa bom moral dati krojaču v popravilo. Potem se vrnem in napravim tako, da bo vse prav. Bom že videl, kako. Vi pa pojdite gor», je dejal vojakom, «in počakajte, da se vrnem.»

100 francoskih frankov za 224.32 do 225 Din;
100 češkoslovaških kron za 170 do 170.65 Din;
100 italijanskih lir za 302 do 304.80 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8.85 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 202 Din, investicijsko posojilo pa po 43 do 46 Din.

Kratke vesti

— Cene pšenice se dvigajo. Kakor je znano, so štiri velike države, ki izvažajo pšenico, Zedinjene države, Kanada, Argentina in Avstralija, sklenile v Londonu dogovor, da bodo zmanjšale posejane površine za 10 do 15 odstotkov. Nato so pozvale na konferenco še podunavske države, da bi tudi te pristale na dogovor, četudi po milejših pogojih. Kakor zdaj poročajo iz Londona, je konferenca s podunavskimi državami ostala brez uspeha in je bila zaključena, ne da bi bilo določeno, kdaj se bo nadaljevala. Menda je na potek konference vplivala tudi okolnost, da bo letošnji pridelek v Zedinjenih državah najslabši v zadnjih 30 letih in da se cene tudi brez manjših površin dvigajo.

— Potujoča kmetijska razstava prispe v kratkem v kamniški srez, in sicer 22. t. m. v Domžale in 23. t. m. v Kamnik. Slovesen sprejem in otvoritev bo obakrat ob 8. uri, nato pa ogled razstave po določenem sporedu. Vršila se bodo ob času razstave tudi kmetijska strokovna predavanja, in sicer v Domžalah ob 9. in 17. praktično kapunjenje in ob pol 11., pol 15. in 19. kmetijsko predavanje s filmi v Sokolskem domu. V Kamniku bo ob 9. in 17. praktično kapunjenje, ob pol 11. in pol 14. pa kmetijsko predavanje s filmi v Galskem domu. Kmetovalci, posetite razstavo v obilnem številu.

— Naravno žganje je trošarine prosto, četudi ima preko 35 odstotkov alkohola. Davčni oddelek finančnega ministrstva je na podlagi zakona o državni trošarini izdal finančnim ravnateljstvom o pobiranju trošarine na žganje tole pojasnilo: Žganje so vsi destilati sadja, vina, vinskih tropin in grozdja, kadar imajo značilne lastnosti sadnega žganja, in sicer duh in okus sirovine, iz katere so pridelani. Tako zvani nevtalizirani destilati, ki nimajo te značilne lastnosti, so špirit in je treba zanje plačati trošarino kakor za špirit ne glede na njihovo jakost. Zato ni dovoljeno iz sadnega žganja na umeten

način odpravljati duha in okusa po sadju, iz katerega je napravljeno, ker izgubi v tem primeru značilnosti žganja in dobi lastnosti špirita, za katerega je treba plačati državno trošarino v višini 24 Din za hektolitrsko stopinjo. Zato naredbe finančnega ministrstva od 7. t. m. ni treba razumeti, kakor da je vse žganje nad 35 odstotkov alkohola zavezano državni trošarini 24 dinarjev za hektolitrsko stopinjo. To velja le za žganje, ki nima značilnega okusa in duha po sadju, iz katerega je napravljeno. Ali ima žganje te lastnosti, bodo ugotovili organi finančne kontrole, v dvomljivih primerih pa davčni oddelek finančnega ministrstva s posebno preiskavo. Pridelovalci, ki žele pridelati močnejše žganje ali povečati žganju jakost nad 35 odstotkov, morajo to prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole, ki bo sirovine in pridelek zmeril in ugotovil točnost prijave. Prav tako bo moral zabeležiti količino proizvoda. Pridelovanje likerja, ruma in konjaka je dovoljeno samo iz alkohola, ki je zanj že plačana državna trošarina. Pridelovanje konjaka iz vina je dovoljeno samo na priroden način, in sicer z ležanjem in brez dodatka kakršnihkoli drugih pridatkov. V zvezi s tem pojasnilom morajo finančne direkcije odrediti organom finančne kontrole, da popišejo zaloge tako zvanega nevtaliziranega žganja in da poberejo državno trošarino. V bodoče pa bodo državno trošarino pobirali takoj pri pridelovanju takega žganja.

DOMAČE NOVOSTI

* Kraljica Marija v Ljubljani. V ponedeljek dopoldne se je pripeljala z avtom v Ljubljano Nj. Vel. kraljica Marija, ki je imela poleg sebe tudi princa Tomislava. Kraljica Marija, ki je šofirala sama, je vozila skozi mesto in se ustavila pred različnimi trgovinami, kjer je nakupila igrače za male prince in tudi več praktičnih predmetov. V Agnolovi trgovini na Tyrševi cesti si je ogledala tudi veliko zbirko domače keramične industrije, ki jo je posebno zanimala. Nakupila je več vrčev in posod za gospodinjstvo. Po dobri uri se je Nj. Vel. kraljica spet vrnila na Bled.

* Iz okrožnega tajništva JRKD v Mariboru. Od 15. t. m. dalje posluje pisarna okrožnega tajništva JRKD v Mariboru, Cankarjeva ulica 1, vsak dan razen ob nedeljah in praznikih od 8. do 13. ure. Prosimo, da vsi, ki imajo s tajništvom

posla, to upoštevajo. Okrožni odbor JRKD v Mariboru.

* Iz Zveze kulturnih društev v Mariboru. Pisarna ZKD v Mariboru, Cankarjeva ulica 1, je od 15. t. m. dalje odprta dnevno (razen ob nedeljah in praznikih) od 8. do 13. ure. Prosimo zastopnike društev, ki imajo do zvezne pisarne kake želje, da to upoštevajo. Predsedništvo ZKD v Mariboru.

* Socialno zavarovanje obrtnikov. Nedavno se je vršila v Beogradu seja tamošnje Obrtne zbornice, na kateri se je obširno razpravljalo o vprašanju uvedbe socialnega zavarovanja obrtnikov. Tajnik zbornice g. dr. Mišić je imel o tem vprašanju daljše poročilo, v katerem je postavil naslednja načela: Zavarovanje obrtnikov mora biti obvezno in ga morajo vršiti samoupravne ustanove pod nadzorstvom zbornic. Vsa imovina obrtniškega zavarovanja, ki izvira od prisilnega zavarovanja za primer onemoglosti, starosti, smrti in nesreče, naj se porabi za izboljšanje obrtne proizvodnje z dajanjem dolgoročnih posojil obrtnikom in obrtniškemu združenstvu. Pri tem je treba seveda paziti na zanesljivo varnost vložene imovine in na primerno obrestovanje. Uredba, s katero naj se uvede zavarovanje, naj določi državno pomoč, dokler ne pride zavarovanje v pravi tek. Zavarovanje obrtnika z rodbino za primer bolezni bi stalo približno 20 Din mesečno, pri čemer ni vračunana pravica na bolnišnico. Poleg tega je treba določiti še 10 dinarjev, ki bi šli v rezervni sklad, iz katerega naj bi se krili stroški za zdravljenje upokojevcov, invalidov in njihovih rodbin in rodbin umrlih članov. To pomeni, da bi zavarovanje za primer bolezni stalo skupaj mesečno 30 Din. Ker pa je na deželi mnogo obrtnikov, ki ne bi mogli plačevati določenega zneska za bolniško zavarovanje, naj se za vse podeželske obrtnike določi to zavarovanje kot neobvezno, medtem ko bi bilo za obrtnike v mestih obvezno. Pokojninsko zavarovanje pa naj bi bilo obvezno tudi za podeželske obrtnike. Po približnem proračunu bi premija za pokojninsko zavarovanje znašala okrog 15 odstotkov določene pokojnine. To pomeni, če se vzamejo trije razredi s pokojnino od 1000, 600 in 300 dinarjev, da bi premija za primer onemoglosti, nesreče, starosti in smrti znašala v prvi skupini 150, v drugi 90 in v tretji 45 Din mesečno, seveda poleg premije za bolniško zavarovanje v višini 30 Din. Te številke se dajo še zmanjšati z znižanjem višine rente in poslabšanjem ostalih pogojev. Po daljši razpravi je zbornica sprejela

Rajko je mirno sedel pri Marti in njeni materi ter se z njima veselo pogovarjal. Prav nič se mu ni na obrazu poznalo razburjenje, ki bi moralo biti nujna posledica dogodka, ki se je malo prej odigral.

Poljančevka je bila visoke, krepke postave, toda trpljenje zadnjih let ji je pustilo dosti sledov. Globoke gube so ji že razvale čelo in obraz, ki je moral biti nekdanje zelo lep. Tudi izobražena je bila, saj je v mladosti hodila v šole. Vesela je bila, da se je lahko pogovarjala s človekom, ki je videl že toliko sveta.

Pripovedoval ji je vse, kar se mu je zdelo, da jo bo zanimalo.

Potem je opazil, da so se jeli vojaki spet zbirati v sobi. Videl je njihove poglede, ki mu niso obetali nič dobrega. Slutil je, da ga hočejo izzvati na nov pretep in potem vsi pasti po njem. Hotel se jim je ogniti.

«Marta, ali bi plesala?» jo je hitro vprašal. Zdaj ko ni bilo Grmovega, jo je po domače tikal.

«Če ti je ljubše, da ne bi, ne bom, Rajko. Prav dosti mi tako ni do plesa, pa tudi nočem, da bi se moral zaradi mene pripraviti.»

«No, prav je, Marta. Tudi jaz ne plešem rad v taki družini. Rajši se kaj pogovorimo.»

Poljančevka je hotela še nekaj dodati, toda beseda ji je zastala na ustnicah. Pri vratih se je pokazal četovodja, ki se je medtem že hitro preoblekel. Za njim je prišel Poljanec, ki je že zvedel, kaj se je v gostilni pripetilo. Pogledal je

po sobi in velem postaviti v kot mizo s štirimi stoli. Potem je pristopil k svojim.

«Vstanita in se presedita. Naučil vaju bom, kako se govori s takim razbojnikom!»

Ženski sta se spogledali in se ozrli na Rajka. Ta pa se je samo brez zadrege nasmehnil in jima dejal:

«Kakor vidim, se bom moral odreči vajini družbi, drugemu pa ne, Marta. Če boš potrebovala varstvo, me samo poklič!»

«Varstvo sem jaz, gobec! Tebe ne potrebujem. Nihče te ne potrebuje», je zakričal Poljanec, pograbil hčer za komolec in jo bolj vlekkel proti svoji mizi, kakor vodil. «Tu imaš plesalko, četovodja», je zaklical. «Videli bomo, kdo bo odločal!»

«Dobro, bom pa takoj zaplesal! Naprej, dekcle! Fantje, vi pa pazite!» se je obrnil k vojakom. «Kdor bo zgago delal, zleti skozi vrata!»

Vzel je Marto iz očimovih rok in se postavil pred druge plesalce, ki so že čakali.

Polglasno mrmranje se je začulo izza miz, kjer so sedeli domači fantje. Zmerjali so vojaštvo, da sili domače dekcle na tako sirov način k plesu, in razen tega še dekcle, ki so ga vsi tako radi gledali. Jezilo pa jih je tudi to, da se je postavil pred druge plesalce, ki so si že pred njim izbrali tovarišice za ples. Marta je proseče pogledala Rajka, ki je hitro vstal. Rajša se je odločila, da zapleše s človekom, ki ga ni marala, kakor da bi povzročila nov pretep. Toda Rajko je že stal

sredi sobe in ukazal godcem, naj nehajo igrati. Potem je stopil k četovodji in mu rekel, da so vsi navzočni slišali:

«Plesalka je moja. Vse plese je oddala meni, Marta, prosim te, daj mi roko!»

«Sem, vojaki!» je zaklical Grmov.

Rajko se je umaknil za korak nazaj in dejal domačim fantom:

«Kdo je tolikanj pogumen, da bo potegnil z mano? Sem vsi tisti, ki vam je kaj do plesalk in ki se ne pustite zasmehovati!»

V trenutku so bili vsi fantje pokoncu. Jeli so slačiti sukunjiče. Postavili so se k Rajku.

«Odprite vrata na stečaj!» je ukazal Rajko in stopil pred svojega nasprotnika.

«Zdaj ste spet na vrsti, gospod četovodja! Napovedali ste vojno, pa jo imejte! Ali dobim svojo plesalko ali pa?» — dvignil je roko in pokazal na vrata — «najprej skozi okno, a zdaj skozi vrata!»

Vojaki so videli mišičaste roke zastavnih vaških fantov in njihovo premoč. Počasi so se umaknili nazaj in pustili četovodjo samega sredi izbe. Tudi on je opazil, da so ga vsi zapustili. Uvidel je, da bo izgubil boj, ker so fantje močnejši od njegovih in se tudi na svoje vojake ne bo mogel zanesti. Izpustil je Martino roko.

«Lepo. No, saj gre tudi brez pretepa», se je zasmelaj Rajko. (Dalje prihodnjič.)

resolucijo, v kateri se naproša minister za trgovino in industrijo, da uvede v smislu člena 384. obrtnega zakona socialno zavarovanje obrtnikov in da izda tozadevno uredbo. Zavarovanje naj se uvede za vse v zakonu določene primere, vendar tako, da se bolniško zavarovanje odloži za gotov čas.

* **Novi prometni predpisi.** «Službeni list dravske banovine» priobčuje šest naredb, ki predpisujejo razna splošna določila za promet v Sloveniji in v štirih avtonomnih slovenskih mestih, to je v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj. Dve naredbi, veljavni za vso banovino, je izdal gospod ban, zadnje štiri naredbi pa policijski upravniki teh mest. Prva banova naredba določa pogoje o zaščiti javnih cest. Žive meje, ki so do dva metra oddaljene od ceste, ne smejo presežati višine pol drugega metra, nobena ograja, ali meja pa ne sme zastirati pregleda na križišča ali ovinke. V razdalji enega metra do ceste se ne smejo nalagati opeka, les, kamenje ali podobno blago. V razdalji do štirih metrov se ne sme orati proti cesti, temveč le vzporedno s cesto. Blizu ceste so prepovedane ograje iz bodeče žice. Cestna uprava dovoljuje odvajanje vode v obcestne jarke, obratno pa lastniki zemljišč ne smejo ovirati odvajanja vode s cest na zemljišča. Zgradbe, ki so bliže kakor štiri metre do ceste, dovoljuje le banska uprava. Ob gradbah in popravilih cest smejo biti deli zaprti. Razna dela ob cesti, kakor odvajanje vode, razstreljevanje kamenja, spuščanje hloedov in podobno, dovoljuje cestne uprave. Za mostove, zlasti za lesene, morajo cestne uprave predpisati najvišjo dovoljeno težo. Za vse vrste vozil, tudi za kolesa, je dovoljeno le vozišče cest, hodniki, parki, dreveredi pa so dovoljeni le za pešce. Izjemno more dovoliti sresko načelstvo tudi posamezne hodnike za kolesa in ročne vozičke. Natančna navodila predpisuje naredba glede nalaganja tovorov na vozove, glede previdne vožnje na nevarnih ali zelo prometnih točkah, obzirnost proti slabotnim ljudem in ob plašenju živali pri srečavanju. Prehiteva se na levo, vendar le v primeru potrebe in če je podana vsestranska varnost. Med drugimi določili so zanimiva: Kjer je hodnik ali pešpot, pešec ne sme hoditi po vozišču, razen kadar prekorači cesto. Po pravilu morajo pešci hoditi po desni strani. Sankanje in drsanje po javnih cestah sta prepovedani, smučanje pa je dovoljeno le tam po cestah, kjer to ne ovira javnega prometa. Vozne sani se smejo uporabljati le

tedaj, kadar je cesta pokrita skozi s snegom ali z ledom. Sani morajo imeti kraguljčke. V teku enega leta bodo morala imeti vsa motorna vozila troblje s prijetnim nizkim glasom. Enoten tip troblje predpiše banska uprava. Samo do konca leta 1935. bodo smeli ostati v prometu avtobusi, ki nimajo vhoda zadaj in izhoda spredaj. Posebni členi naredbi predpisujejo še posebne izpite za upravljanje avtobusov in težkih avtomobilov nad 3500 kg. Druga naredba bana dravske banovine predpisuje razne ukrepe za zaščito varnosti prometa in o miru in snagi v vseh štirih avtonomnih mestih. Ta naredba vsebuje splošna navodila, približno ista, kakor so bila v veljavi doslej. Prepovedano je voziti s konji brez brzd. Voznik mora na križiščih označiti smer vožnje z bičem ali z roko. Vozovi cestne električne železnice imajo na križiščih prednost pred drugimi vozili. Pravila o tramvajski vožnji so ista kakor doslej.

* **Smrt zaslužnega šolnika.** V Mariboru je umrl šolski upavitelj v pokoju g. Anton Križ iz one stare garde podeželskih učiteljev, ki so orali z ljubeznijo prosvetno celino v dobi najhujših narodnostnih borb prejšnjega stoletja. Pokojnik je bil sin Ptujkega polja, kateremu je dal vse svoje življenjske sile in zmožnosti v teku 45letnega službovanja. Samo dvakrat je menjal službeno mesto. V Zavrču je vzgojil cela dva rodova. Tam si je v teku 43 let pridobil mnogo zaslug ne samo kot vzgojitelj mladine, temveč tudi za splošni blagor tamkajšnjega ljudstva, ki ga je izvolilo za častnega člana občine Turskega in Gorenjskega vrha. Prosti čas je posvečal družini, šolskemu vrtu, drevcem in rožicam, ki so bile njegove ljubljene, čeprav pot njegova ni bila posuta s cvetjem. Naj mu bo zemljica lahka! Njegovim svojcem iskreno sožalje!

* **Delavce odpuščajo.** Kupna moč je silno padla in z njo tudi prodajna možnost. Pri tem so najbolj prizadeti delavci, ki jih tvornice kar v gružah odpuščajo, ker nimajo dela. Tako odpusti tvornica za klej v Ljubljani 20 delavcev. Strojne tovarne in livarne so že odpustile 36 delavcev, a vzdržuje se tudi govorica, da bo tvornica Titan v Kamniku primorana ustaviti obrat. Nezaposlenost zavzema vedno večji razmah.

* **Od 2. do 11. septembra letos** priredi Ljubljanski velesejem svojo običajno jesensko prireditve «Ljubljana v jeseni». V okviru te prireditve bo 8. septembra veliko nagradno tekmovanje jugoslovenskih harmonikarjev, ki se ga lahko udeleži vsak igralec na harmoniko iz Jugo-

slavije. Za dobre igralce so določene lepe nagrade ali diplome. Zanimanci naj se čimprej prijavijo, odnosno zahtevajo podrobnejša navodila od uprave Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

* **Ena najlepših izletniških točk Savinjske doline je Gora Oljka.** Le eno kazi to lepo razgledno postojanko. Romarska cerkev, ki je lansko leto pogorela, se je sicer že nekoliko popravila, vendar je še potrebno mnogo denarnih sredstev, da se kolikor toliko v redu popravi. Odbor za obnovo Gore Oljke si je nadel težavno nalogo, da s prostovoljnimi prispevki cerkev obnovi. V ta namen se priredi v nedeljo 17. septembra na Gori Oljki javna dobrodelna tombola. Obenem prosimo vsa društva, naj na ta dan ne določijo svojih prireditev.

* **Velika gasilska vaja na Dovjem.** Jeseniško okrožje radovljiške gasilske župe je imelo predzadnje nedeljo popoldne veliko gasilsko vajo v Mojstrani in na Dovjem. Sodelovala so društva Jesenice (prostovoljno in tovarniško), Dobrava pri Bledu, Hrušica, Mojstrana in Dovje s tremi motornimi in tremi ročnimi brizgalnami ter skupno s 154 gasilci. Vajo je vodil g. Neuman z Jesenic. Naloga je bila ukrotiti ogenj, ki je dozdnevno zajel zapadni del Mojstrane. Vaja je pokazala zares izvrstno opremo in pripravljenost gasilcev. Reševalni odsek tovarniškega gasilnega društva z Jesenic je izvajal vaje v reševanju pri zastrupljenju z dušljivimi plini. Zbranim gasilcem sta ob zaključku lepo uspeli vaje izpregovorila nekaj izpodbudnih besed gg. župni načelnik Neuman z Jesenic in dovški načelnik Franc Rabič.

* **Popravi pomoto!** V predzadnji številki «Domovine» je prvi dopis pomotno označen iz Broda ob Savi. Prav je iz Broda ob Krki.

* **Dr. Ukmar Polde,** banovinski zdravnik v Litiji, se ne preseli in ordinira ob delavnikih od 8. do 6., ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 11. ure.

* **Poizvedba.** Dotični, ki jim je znano bivališče g. Pavla Jerihe, po poklicu strojarja, doma iz okolice Brezovice, ki je med vojno služil pri 6. težkem poljskem artiljerijskem polku, 2. bateriji, meseca aprila leta 1918. v Tirolah, naj sporoči njegov naslov Jakobu Tavčarju, invalidu v Zireh ali pa Združenju vojnih invalidov v Zireh.

* **Ogenj zaradi neprevidnosti.** Ob priliki spravljanja sena pri posestniku Štefanu Grajfu v Šikolah je nastal pred dnevi v gospodarskem po-

Soteščan:

Tajnosti gorske vasice

Povest iz prošlega stoletja.

4. Na krivih potih.

Dasi pratika še ni kazala zime, je bilo vendar mrzlo kakor o božiču. Vrhovi daljnih gorá so bili že pobeljeni s snegom, po dolini pa je pihala burja, da je kar sapo zapirala.

Po klanec pod Rovišjem se je pomikal voz, obložen s sodi. Šimenc je stopal počasi za vozom in pustil konjema, da sta vlekla, kolikor sta hotela. Semtertja ju je celó ustavil, zakaž pred mrakom ni hotel priti na Rovišje.

Šimenc je bil na Dolenjskem, kjer je nakupil vina. Več dni je bil na poti. Zato je bil utrujen, da se je kar zapletal. Pokoncu sta ga držali le misel na dobro kupčijo in rejena denarnica, katero je nosil pod obleko.

«Dolga pot pa res izmuči človeka», se je smilil samemu sebi. «Doma se človek nikdar tako ne izmuči, čeprav je vprežen od zore do mraka.»

Konjiča sta mu kimala v potrdilo.

Cesta proti Rovišju se je spenjala čedalje bolj v strmino. Konja sta pričela omagovati. Šimenc je podložil zadnji kolesi in pritegnil vajeti, da bi konjiča nekoliko popustila. Potem je pogledal okrog voza, ali ni morda kje popustila kaka veriga. Vožnja po strmih in vijugastih klanecih je bila namreč silno nevarna. Ako bi se tukaj snelo

5 kolo in prevrnil voz, bi ne videl sodov prej kakor v grapi.

Naloženo je bilo v najlepšem redu. Šimenc je nategnil vajeti in tlesnil z bičem. Konja sta potegnili s sunkom in zopet popustila. Kopati sta začela s prednjima nogama.

«Kako bo pa zdaj?» Skrbelo ga je, da ne bo mogel speljati. Konja sta obupala nad silno težo ter nista več poprijela. Naj li najame priprego? Do Rovišja je še dobro uro.

Šimenc je imel na Rovišju mnogo prijateljev, a niti na enega se ni zanesel. Kje je bil in kaj je nakupil, ni smel nikomur razodeti. Ljudje pa so radovedni ter ne mirujejo prej, dokler ne izvlečejo iz človeka vsega, kar hočejo vedeti. Nekaj jim moraš odgovoriti. Potem pa ti napravijo iz muhe slona. Kakó se bo zagovarjal, če bodo sitnarili: «Sadjevec imaš, pa kupuješ vino... Ali boš otvoril gostilno?»

Ponovno je zamahnil z bičem in primoral konjiča, da sta speljala čez prvi klanec. Na vrhu sta se ustavila; treba se jima je bilo zopet odpočiti. Iztrkal je pred konja zadnjo rezanico, ki je še ostala v vreči. Ko sta se najedla, ju je moral napojiti. Do vode je bilo daleč, zato je natočil konjema v vedro vina iz malega sode. Konja sta ga slastno posrkala. Tako je bila zmanjšana teža na vozu, živali pa okrepčani z močno pijačo. Vzpeli sta se pokoncu in dirjali do drugega klanca.

Strmina, ki se je začejala tukaj, je bila kakor streha. Ustrašila sta se je celó konja. Uprla

sta se gospodarju ter se postavila na zadnji nogi — iz hvaležnosti, ker ju je napojil.

Šimenc je moral zopet odtočiti. Vino je izlilo kar na cesto. Ponudil bi ga bil siromaku iz bližnje kočje, ko bi se ne bila poznala. Tako pa se ni upal podajati v nevarnost.

Konja sta bila čedalje bolj uporna. Zavozila sta pod cesto, pri čemer se je voz nekoliko nagnil. Prazen sod je padel na tla in odbežal skozi koma navzdol v grapo.

Šimenc je bil v škripeh. Z obema rokama je držal konja, ki sta mu hotela uiti. Bila sta kakor pobesnena.

Iz stiske ga je rešil možakar, ki ga je dohitel pod klanecem. Prignal je par volov, ki ju je poganjal zadaj njegov tovariš. Vsi trije so se spoznali.

«Poženi, le poženi!» ga je nagovoril Babnik Gorjanc pa je dostavil: «Ali si toliko naložil?»

«Odkod pa vidva?» Šimenc ni hotel slišati njegovega vprašanja.

«Vole sva kupila», mu je povedal Babnik. «Pa ti — si dobro opravil?»

«Bolje, kakor sem mislil. Šlo je gladko in brez ovire. Takih uspehov se nisem nadejal.»

«Tudi jaz sem zadovoljen. Ves teden že kupujem in prodajam. Povsod, kamor se obrnem, je sreča.»

«Nove bankovce ljudje posebno radi sprejemajo. Zanje bi dali zadnjo kravico iz hleva.»

«Posebno gospodinje jih cenijo», se je namuznil Babnik.

slopu ogenj, ki je leseno poslopje, polno sena, uničil v nekaj trenutkih. Gasilci iz Cirkovca, ki so prihiteli na pomoč, so se potrudili, le da so omejili ogenj in preprečili, da se ni prenesel še na stanovanjsko hišo, ki je krita s slamo. Razen sena je pogorelo tudi nekaj gospodarskega orodja. Ker so bili kritičnega dne zaposleni delavci s pospravljanjem sena, se sumi, da je nekdo po neprevidnosti vrgel cigaretne ogorek v seno, ki se je potem vnelo.

* **Cigareta je povzročila smrt.** Družino Mihaela Godeša, po domače Drenka, posestnika v Planini pri Rakeku, je zadela huda nesreča. Te dni je umrl najstarejši sin Franc, ki se je zadušil zaradi dima v postelji. Šel je spat in si je v postelji prižgal cigareto. Utrujen je zaspal, cigareta pa mu je padla v posteljo, kjer je začela tleti in je zgorela. Kakor vse kaže, se je ponesrečenec še pravočasno zbudil, vstal iz postelje, prišel do vrat, ki drže v kuhinjo, a tu je pred vrati omagal zaradi zadušjenja, padel in umrl. Opečen ni bil in tudi obleka na njem ni zgorela. Poklicani zdravnik je moral žal ugotoviti le smrt zaradi zadušjenja. Ponesrečenec je bil dober fant.

* **Dva utopljenca.** V Dobrenju pri Pesnici je padla v mlako v trenutku, ko starši niso nanjo pazili, 22mesečna Francka, hčerka posestnika Franca Lipovšča, in se utopila. Enaka nesreča je zadela Lipovščevo družino že pred petimi leti, ko se je v isti mlaki na enak način utopila prav tako 22 mesecev stara prva hčerka Francka. V ribnikih grofa Attemsa v Žabjeku pri Poljčanah je bilo najdeno truplo posestnika Antona Roberja z Zgornjega vrha, ki so ga pogrešali že več dni. Na kakšen način je Rober utonil, še ni znano.

* **Požar v Turškem vrhu.** V noči na petek je nastal ogenj na viničariji Alojzija Simoniča v Korenjaku, občina Turški vrh. Zgorelo je vse poslopje in razno orodje. Kako je ogenj nastal, se še ne ve.

* **Ogenj je uničil domačijo.** Nedavno zvečer je nastal ogenj na Močivnem pri Radečah ter uničil hišo, kozolec in hlev posestnika Goleta. K sreči ni bilo vetra, ker bi bile drugače najbrž uničene tudi hiše sosedov. Ogenj je bil baje podtaknjen.

* **Najden mrtvec.** Ljudje, ki so bili pretekli terek zaposleni v gozdu Pestiki, občina Gorenjski vrh v Halozah, so našli v gozdu mrtveca in o tem obvestili orožništvo, ki je odredilo prenos trupla v mrtvašnico v Zavrču. Kakor se je po-

znejše ugotovilo, je zadela najdenca kap. Bil je posestnik Matija Jurgec iz Gorenjskega vrha.

* **Pogrešani utopljenec najden.** Pred dnevi je padel z državnega železniškega mostu pleskarski vajenec 18letni Jožef Levajčič iz Cirkovljan v Dravo in utonil. Ponesrečenčovo truplo so našli predzadnji ponedeljek kopalci na nekem otoku Drave v bližini Vičave pri Ptuj.

* **Vihar v nedeljo je napravil precej škode.** Zadnje nedeljo proti večeru so imeli v več krajih Slovenije silen vihar, ki je trajal dobro uro in povzročil precejšnjo škodo. V Ljubljani v Zvezdi je sklestil s kostanjev precej težkih vej, obenem pa je osmukal listje, da je bila z njim Zvezda vsa nastlana. Dvigal je celo opeko s streh. Z nekaterih hiš je zmetal okna, ki so jih pustili stanovalci odprta, ko so odšli iz mesta. Huje kakor v Ljubljani je gospodaril vihar zunaj na deželi, zlasti na Gorenjskem. V Trziču je nastopil z vso silo kmalu po končani gasilski prireditvi. Motil je seveda veselico, ki se je vršila po končanih slovesnostih, zakaj naenkrat se je nebo pooblačilo in začelo je silno grmeti in treskati. Enako neurje je bilo v okolici Kranja, v kamniškem okraju pa je veter podrl tudi nekaj kozolcev in poškodoval več slabše zgrajenih hiš. V manjši meri so bčutili divjanje viharja na Dolenjskem. V Mariboru je bil v istem času velik naliv.

* **Uničevanje kobilic v Banatu.** V Banatu so pravkar zaključili pokončevanje maroških kobilic, in to z zelo zadovoljivimi uspehi. Lani so kobilice v Banatu napravile na posevkih nad 25 milijonov dinarjev škode. Letos so se pojavile v trikrat večjem številu. Kmetijsko ministrstvo in novosadska banska uprava sta takoj organizirala pokončevanje, vodstvo pa je prevzel vseučiliški profesor Mihajlo Gradojevič, ki je z desetimi inženjerji izvedel vojno proti kobilicam in tako rešil najmanj 60 milijonov dinarjev narodnega premoženja. Pokončevanje se je začelo s sto novimi stroji, naročenimi iz tujine, nadalje s strupom Uranio in z ognjem. Vojna je trajala 40 delovnih dni. Zaposlenih je bilo 5000 delavcev in 1200 konj.

* **Smrt v dravskih valovih.** Nevarna Drava je zahtevala prejšnji četrtek popoldne spet novo mlado človeško življenje. V Dravi se je hotel tik pod Loško ulico v Mariboru ohladiti 22letni krojaški pomočnik Franc Kocbek iz Loške ulice. Mladenič, ki ni znal plavati, je počasi bredel, oprijemajoč se čolna, po plitvini proti sredini

struge. Nenadno je zašel v globoko vodo in se začel loviti za rob čolna, ki ga pa ni mogel več doseči. Še nekajkrat je zakrilil z rokami, nato pa ga je močni tok motne reke odnesel naglo proti železniškemu mostu in se Kocbek ni več pojavil na površju. Razburljivi dogodek je opazoval v bližini se nahajajoči Anton Butolen, ki pa ni mogel pomagati, ker sam ne zna plavati. Klical je sicer na pomoč, toda po nesrečnem naključju ni bilo nobenega čolnarja ali plavalca v bližini.

* **Velik požar na Gorenjskem.** V petek pred polnočjo je v eni največjih opekarn na Gorenjskem, v Dvorski vasi pri Begunjah, nastal požar, ki je upepelil vso ogromno zgradbo. Gorelo je do 5. zjutraj. Škoda je milijonska, vendar je krita z zavarovalnino. Zaradi požara je prizadeta vsa vas, ki je od opekarne živela. Mnogo vaščanov je bilo zaposlenih v tovarni, drugi so pa bili nameščeni kot prevozniki in so prevažali opeko na postajo, s postaje pa premog za tovarno. Lastnika opekarne, Feliksa Schindlerja, ki živi stalno v Brnu, so takoj brzojavno obvestili o nesreči. Tovarna je bila na novo zgrajena šele pred dvema letoma in opremljena z najmodernejšimi stroji. Med ljudmi se je pojavila govoricca, da je bil ožen podtaknjen. Preiskava bo pokazala, koliko je na tem resnice.

* **Dva samomora.** Benedikt Sancin, star 27 let, je pred kratkim prišel iz Italije v Ljubljano, kjer se je naselil v Rožni dolini, cesta IV. Vzel je v najem pekarno, ki je kazala, da bo dobro uspevala. Zadnje dni pa je bil silno potr in se je izogibal ljudi. Nenadno so ga pogrešili. Hišni lastnik Kresal je pozval stražnika, ki je našel pogrešanca v njegovem stanovanju mrtvega. Sancin se je ustrelil. Vzrok samomora je bila neozdravljiva bolezen. — V Črni vasi se je obesil 73letni užitkar Jakob Snoj. Domnevajo, da je Snoj izvršil samomor v duševni zmedenosti.

* **Sto tisočakov je zgorelo.** Na posestvu kovača Mane Vlajisavljeviča v Rudopolju blizu Vrhovin je nastal požar in v splošni zmešnjavi se ni nihče spomnil gospodarjeve denarnice v skrinji, ki je bilo v nji sto tisočakov. S solzami v očeh je moral kovač gledati, kako mu ogenj uničuje prihranke.

* **Smrt pri obiranju češenj.** Posestnik Jernej Anželj iz Cogetincev je obiral češnje. V trenutku mu je zmanjkalo ravnotežja in strmoglavil je z drevesa. Siromak je treščil z glavo ob tla ter si prebil lobanjo. Poškodbe so bile usodne in jim je Anželj podlegel. Bil je dober in skrben mož.

«Zares, čedna živina!» Šimenc je pogladil voliča, ki si ju zaradi nastajajočega mraka ni mogel dovolj ogledati.

«Nega bomo zaklali za veselico,» je omenil Babnik, «drugega pa bom porjedil in prodal mesarju.»

Šimenc je opazil, da sta vola vprežena. «Kakor nalašč!» se je razveselil. «Zdaj bomo pa kar pripregli.»

Hitro so uredili in pognali. Konja sta se pomirila in krepko prijela. Voliča sta jima pomagala. Drug drugemu so dajali pogum, ko so vlekli voz po klanecu.

Rjave jih je srečal na ravnici pod Rovišjem. «Kam pa, Jaka?» ga je nagovoril Babnik.

«Babnici grem naproti,» mu je odgovoril. «Šla je na kupčiji, pa se bo menda nocoj vrnila.»

Ustavil ga je tudi Gorjanc, ki je šel zadaj za vozom. Toda Rjave se ni smel muditi. Marta mu je naročila, naj jo čaka o mraku v dolini. In tako se je moralo zgoditi.

Čakala ga je že pod klanecem z ročnim vozičkom, natrpanim s perutnino. «Klada! Kod si se vlačil?» ga je zmerjala že oddaleč.

Mož se je pohlevno izgovarjal: «Saj veš, koliko je dela z otroki. Nisem mogel prej od doma.»

«Hotel nisi, hotel,» ga je obdelovala. «In med potjo si se obiral...»

«Saj sem prišel, ji je odvrnil, kakor si je pač v naglici domislil.

«Tiho!» mu je oblastno ukazala.

Možičku so šklepetali zobje, tako se je tresel pred hudo ženo.

«Primi in vleci,» mu je pokazala voziček. «Jaz bom porivala.»

Prijel je za ojnico in vlekel po klanecu. Marta se je držala zadaj vozička, ne da je iztegnila roko. «Prej sem jaz vozila, zdaj pa vozi ti,» se mu je posmehovala. «Kdo ti bo zmerom za osla!»

Ni se je upal zavrniti. Z obema rokama je držal ojnico in krivil hrbet, da je zadeval z nosom ob cesto. Znoj mu je lil že s curkom po obrazu.

«Vleci!» ga je še bolj priganjala. «Kaj se boš pritepal!»

Možiček jo je prosil: «Marta, porini! Za božjo voljo te prosim.»

«Ali ne porivam? Da bi le ti toliko vlekel!»

«Ves sem že premočen...»

«Se bčš vsaj pošteno umil,» mu je zabavljala. «Dovolj si že umazan...»

Ustavila sta se na sredi klanca. Mož se je moral odpočiti, zakaj silno se je bil upehal. «Kje je še Rovišje!» je begal samega sebe. «In Bukovje, Bukovje!» Starec se je kislo nakremžil.

«Sram te bodi!» se je hudovala. «Nisi vreden, da nosiš hlače...»

«Marta, odloživa» jo je prosil, ko sta peljala mimo kočje.

«Ožel!» ga je psovala. «Ali hočeš, da bi te ustrelil?»

Jaka se je spomnil, da gre za življenje. «Saj je pač vseeno, če poginem,» se je vdal v usodo. «Na svetu ni drugega nego trpljenje.»

Marta je mislila nasprotno. «Po smrti ne bomo ne jedli ne pili; tam ne bo treba menjavati ponarejenega denarja...» S svojimi močnimi rokami se je oprla v voz, ki je tekkel, da mu je Jaka komaj dohajal. Kmalu sta dospela na Vrh, odkoder se je že videlo na Rovišje.

Vožnja po klanecu je babnico nekoliko pomirila. Že je dajala možu lepe besede. Celó žal ji je bilo, ker je bila tako osorna.

Vrag, ki ju je spremljal po klanecu, pa je bil že jezen, ker se zakonca nista več prepirala. Dregal je v Marto in v Jaka, da bi ju vnovič razčlajal. Ker ni mogel napraviti drugega, se je zaletel v voziček. Tu mu je uspelo. Rjave je zapeljal pod cesto. Voziček se je prevrnil; komaj sta ga obdržala, da ni zdrknil v globino.

Med perutnino je nastala velika zmešnjava. Kure so kokodakale in se zaletavale v skale; petelinčki so se splašili, iščoč zavetja, in gosi so se hudovala.

«Klada, da le moreš biti tako neroden?» ga je zmerjala Marta. Vendar še daleč ni bila tako huda kakor včasih, kadar se ji mož ni prav prestopil. Jaka je mislil, da ga bo kar požrla. Kdo ve, zakaj se je zatajevala.

Polovila sta perutnino, kolikor sta jo našla v temi med grmovjem. Nekaj jo je odletelo v gravo in utonilo v deročem potoku. Ker voziček ni bil več tako natlačen, zato sta laže vozila.

* **Strela je udarila v hišo, polno ljudi.** V vasi Furjanovcih blizu Karlovca je udarila strela v hišo premožnega kmeta Lovinčiča, kjer je sedelo več kmetov in kmetic pri obedu. S slamo krita streha se je takoj vnela, goreti so pa začele tudi lesene stene. Na dveh kmetičah se je vnela obleka. Nesrečnici sta planili na dvorišče, kjer so ju sosedje polili z vodo in rešili strašne smrti. Dobili sta hude opekline, vendar pa upajo, da ostane pri življenju. Strela je zažgala obleko tudi na kmetu Marku Filipoviču, ki se je pa sam polil z vodo, in na 11letni Jeli Lovinčičevi, ki jo je oče pravočasno rešil.

* **Smrten padec z ogrodja.** V petek zjutraj je delal 31letni zidar Ivan Baumkircher iz Lož pri Marijagradcu na neki hiši na Strmcu pri Sv. Krištofu nad Laškim. Nenadno se je porušilo ogrodje pod njim in ga pokopalo pod seboj. Baumkircher si je zlomil hrbtenico in nogo ter dobil tudi hude poškodbe v trebušni votlini. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Ogenj iz neprevidnosti.** V petek malo pred poldnevom je nastal ogenj pri posestniku Jožetu Emeršiču pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Goreti je začelo na zadnji strani listnjaka, nato pa se je ogenj zavoljo vetra prenesel na leseno gospodarsko poslopje, ki ga je uničil do tal. Žrtve plamenov so postali tudi kolarnica, mlatilnica, čistilnik, ročni mlin, 7000 kg sena in 800 kg ječmenove slame. Škoda je krita z zavarovalnino. Na pomoč so prihiteli domači gasilci, ki so ogenj omejili in ga s pomočjo vaščanov pogasili. V kritičnem času je bila doma sama gospodinja s sinom, ki si je ob času požara umival na dvorišču noge in tudi prvi zapazil ogenj. Gospodar sam pa je bil po opravkih v Mariboru. Sumi se, da je ogenj nastal zaradi neprevidnosti, ker se je baje nekdo igral z vžigalicami. Poizvedbe se nadaljujejo.

* **Požar v Mestinju.** V eni zadnjih noči je nastal v Mestinju požar v kopitarni g. Königa. Takoj so bili poklicani mestinjski gasilci, ki so s svojo požrtvovalnostjo pogasili ogenj in tako rešili ljudem zaslužek.

* **Požar in človeška žrtev zaradi strele.** Pri nedavni nevihti je udarila strela v oreh posestnika Josipa Semeniča v Jesenicah na Dolenjskem. Z oreha je strela preskočila na svinjski hlev, ki se je vnel. Od vse družine je bil doma le posestnikov sin, ki je izpustil živino iz hleva. Zgorelo pa je nekaj perutnine in gospodarskega orodja. V neposredni bližini so še druga gospo-

darska poslopja, krita s slamo, in stanovanjske hiše. Da ni prišlo do večje katastrofe, se je zahvaliti požrtvovalnim gasilcem iz Obrežja, ki so prihiteli na pomoč z motorno brizgalno. Nevihta, ki ni trajala morda niti četrt ure, je zahtevala tudi človeško žrtev. V oddaljenosti kakih šest kilometrov od prve nesreče je udarila strela v kmeta Ignacija Kaplana iz Velike Jazbine pri Bregani. Mož je okopalval krompir na njivi z drugimi delavci. Ko je nastala nevihta, so nekateri pohiteli pod bližnjo streho, le Kaplan je še nekaj pospravil na njivi. Ko je začelo močno deževati, je pograbil dve motiki, ju dal na ramo in začel teči pod streho. Tedaj pa je udarila strela in nesrečnika na mestu usmrtila.

* **Dva požara pri Ptuj.** Pred dnevi je nastal požar okoli 2. ure zjutraj v Braclovcih na viničariji posestnika Alojzija Raušla iz Slomov. Viničarijo je imela v najemu Terezija Kmetčeva z dvema otrokama. Hiša je bila lesena in so bili z njo pod eno streho hlev, skedenj in listnjak. Zaradi pomanjkanja vode je vsa skupna zgradba zgorela do tal. Kmetčeva je mogla rešiti le premičnine. Kakor je sama izpovedala, so jo iz spanja zbudili štirje udarci na okno. Ko je šla gledat, kdo da je, je opazila ogenj na hlevu. Zato se sumi, da je bil ogenj podtaknjen. — Nekaj dni pozneje okoli 17. ure je gorelo pri kočarici Elizabeti Fürbasovi v Strmcu. Fürbasova je bila kritičnega dne odsotna zdoma, ker je bila zaposlena pri sosedu v vinogradu. Doma je bila samo 12letna hčerka, ki je okoli 16. gnala zdoma kravo na pašo. Kmalu nato so opazili ogenj na stanovanjskem poslopju, ki se je prenesel tudi na gospodarsko poslopje. Obe zgradbi sta zgoreli. Žrtev ognja je postalo okoli 1500 kg sera. Sumi se, da je ogenj nastal zaradi dekliščine neprevidnosti, ker v kritičnem času ni bilo v leti v bližini nikakega tuja.

* **Dr. Predavec ustreljen iz maščevanja.** Te dni se je v Dugem selu pri Zagrebu na posestju advokata dr. Josipa Predavca odigrala krvava žaloigra, katere žrtev je postal odvetnik dr. Josip Predavec. Njega je Seljačka banka v Zagrebu poverila, da iztoži od kmeta Toma Košceca iz Dugega sela posojil 30.000 Din, ki ga je bil kmet najel pri banki. Dr. Predavec je terjatev iztožil in je bila za 26. t. m. razpisana dražba imetja Toma Košceca. Košcec je že prej večkrat grozil dr. Predavecu, da ga bo ustrelil, vendar advokat te grožnje ni jemal resno. Usódnega dne pa je Košcec počakal Predavca na vrtu njego-

vega posestva in ga z lovsko puško ustrelil. Zadel ga je v trebuh in je dr. Predavec poškodbam kmalu podlegel. Košcec je bil takoj aretiran in je pri zaslišanju priznal, da je dr. Predavca ustrelil iz maščevanja.

* **Orožnik pred velikim senatom.** Pred velikim senatom v Celju se je vršila razprava proti 24letnemu Francu Novaku, bivšemu orožniškemu kaplarju v Senovem pri Rajhenburgu, ki je v noči na 11. maja z vojaškim samokresom ustrelil rudniškega paznika Leopolda Sadarja s Senovega. Novak, Sadar in njegova 18letna služkinja Marija Dolenčeva so bili 10. maja zvečer v neki gostilni v Senovem. Ko so se vračali skupaj iz gostilne domov, je Sadar za trenutek zagoštal Novak in Dolenčeva pa sta šla naprej. Kmalu je prihitel Sadar za njima, zgrabil v ljubosumnosti Dolenčevo in jo sunil v stran, izvlekel iz žepa nož in zamahnil proti bivšemu orožniku, ki je pograbil svoj samokres in ustrelil. Zadel je Sadarja v trebuh. Sadarja so prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu podlegel. Franc Novak je bil zaradi prekoračenja upravičenega silobrana obsojen na štiri mesece strogega zapora in povračilo stroškov kazenskega postopanja.

* **Kazen za nepošteno trgovanje z lesom.** Razprava proti lesnemu trgovcu Janezu Peterci, ki ima svojo trgovino na Sušaku in je les nakupoval po Sloveniji, se je vlekla poldrugo leto. Janez Peterca se je na kmetih obnašal kot velik trgovec z lesom. Kmetje in manjši lesni trgovci so mu dobavljali znatne množine rezanega in tesanega lesa. Navadno je bil dogovor, da bo blago takoj po prevzemu na Sušaku plačano. Tako je bil opeharjen posestnik Josip Cevc iz Vasenega pri Kamniku za štiri vagone tramov. Drugi kmetje so prišli ob manjše količine. Celotno je Peterca oškodoval kmete za 62.800 Din. Mnogi kmetje pa svojih terjatev niti niso prijavili kazenskemu sodišču. K razpravi obtožen Peterca ni osebno prišel, marveč je brzojavil, da je bolan. Državni tožilec je zahteval, naj se vrši razprava v obtoženčevi odsotnosti. Obtoženec se je v pismeni vlogi zagovarjal, da je imel res veliko skladišče lesa, da pa ne more plačati, ker so banke proglasile moratorij in ker so cene lesu silno padle. Ali njegove špekulacije izvirajo iz maja 1931., ko so banke še prav dobro poslovale in imele dovolj denarja na razpolago. Sodnik ni upošteval obtoženčevih ugovorov in je Peterco obsodil na poldrugo leto strogega zapora.

Tako so hodili Bukovčani tisti teden po krivih potih za zlatim malikom. Za njimi so plakale uboge žrtve.

5. Pred zlatim teletom.

V Bukovju so se pripravljali na veselico. Babnik je zaklal rejenege vola, Šimenc pa nastavil sod najboljšega vina. Gospodinje so napekle potic in kolačev, namazanih z medom in potresenih z orehi. Rjavka je priskrbela pečene kuretine. Denarja ni bilo škoda; naredili so ga lahko, kolikor so ga potrebovali.

Na domačo zabavo so vabili fante in dekleta. Vsakdo je imel kakega prijatelja ali znanca. Bilo je v predpustu — času, ki je za veseljačenje najbolj prikladen. Plesi po kmetijskih hišah so bili takrat zelo pogosti; zato tudi zabava, čeprav prirejena v večjem obsegu, ni vzbudila nikake pozornosti. Take prireditve so se vršile pod nadzorstvom staršev v veselje dorasle mladine.

Veselični prostori pri Babniku so bili okrašeni z bršljanom. Obsegali so hišo in kamro; veža je bila namenjena plesalcem.

Zvečer, čim se je stemnilo, je začela prihajati mladina. Prižgoletla so dekleta s tankim hihitanjem in fantje so vriskali, da je kar zvenelo. Godec pa je raztezal harmoniko, čije mehovi so na robovih že izpuščali sapo. Kotarjev Janko je piskal na glavnik, kar se je z godbo prav dobro ujemalo.

Babnik je bil tisti večer jako dobre volje. Sreče mu je igralo od veselja, ko je hodil po sobi

in gledal svojo hčerko, ki je stregla gostom. Primerjal jo je drugim dekletom in sklepal na tihem: «Minka je samo ena, potem pa ni daleč na okrog nobene druge...»

Celo dekleta so jo občudovale. Ugajal jim je njen beli predpasnik, ki ji je tako lepo pristojal. Lice ji je cvetelo kakor mak in venomer se ji je smehljalo. Nad njim sta sijali drobni zvezdici, iz katerih je odsevala sama ljubeznivost. Njeni bujni rumeni lasje, poviti v debelo kito, so sličili zlati kroni.

Fantje so jo silili s pijačo, a ona se je branila, češ, vino ni za dekleta. Samo Potokarjevemu Lojzetu ni odrekla. Kadar ji je ponudil kozarec, vselej je spustila kapljico na jezik. S tem mu je dala prednost pred drugimi fanti.

Lojze je bil ta večer skoro praznično oblečen, dočim so prišli drugi fantje kar v delovni obleki. Preoblekel se je nalašč zaradi Minke, pa tudi zaradi tega, da bo posekal tovariše.

Dekleta so si šepetala: «Lojze ni napačen fant, kadar se čedno obleče.» Fantje pa so menili: «Minka je čedalje lepša, čimbolj zori za možitev.» Skupno mnenje se je naposled glasilo: «Lojze in Minka bosta lep zakonski par ter ljubeča mož in žena.»

«Menda bodo že kmalu naredili», je vedela Čotarjeva Ančka, ki je bila med dekletih najbolj zgovorna. «Balo so že naročili.»

«Babnik še bo postal», je menilo deklet iz sosednje vasice. «Edino hčer, bo omožil.»

«Dota bo, dota», je potrdila Ančka in pristavila šegavo: «Kdcr se hoče bogato oženiti, naj pride v Bukovje po nevesto...»

«Ali meniš?» Dekle je razumelo, da jo ponižuje. Ni pa hotelo tega očitno pokazati, ker ni maralo kaziti dobre voje. Bilo je v radovedno, odkod imajo Bukovčani toliko denarja.

«Babnik je že od nekdanj trden...» Ančka ni prišla v zadrego. «Pri hiši je stara bogatija...»

«Denarja ima neki kakor črepin...» se je vmešal fant iz doline.

«Zato se postavlja», je dejal njegov tovariš.

«Pa se ti, če se moreš»

«Jože pa jezen», je vedel fant iz Potočja. «Z Lojzetom že dolgo ne govorita...»

«Saj mu bo sosed», je modrovala Ančka.

«Imel jo bo pred nosom...»

«Zato mu bo še huje», je menil Kotarjev Janko. «Vsak dan bo videl izgubljeno ovčico...»

Tedaj je zahreščala harmonika in parčki so se zavrteli. Lojze se je oklenil Minke in jo je sukali kakor igračko. Vmes je pritrkaval s pe-

Babnik je stal na stopnicah, ki so držale vežo na podstrešje. «Ali jo vidiš?» je pomignil ženi, ki je gledala iz kuhinje. Mica mu ni dovoljno pokimala.

«Kako se sučeta!» je omenila sosedi, ki ji je pomagala pri kuhi. «Lahko si vesela, ker imaš tako hčerko.»

Mica se je pričela čemeriti: «Kaj, ko jo bom pa tako kmalu izgubila. Oh, kaj bom brez nje počela!»

* **Vlom pri belem dnevu.** V petek se je napotila posestnica Terezija Zajškova iz Apač okoli 11. na polje. Pred odhodom sta s hčerjo hišo dobro zaklenili, ključ pa skrili. Pri tem ju je opazovala neka vaščanka, ki je na slabem glasu. Ko se je hči okoli pol 12. vrnila domov, je sicer našla ključ na svojem mestu, vendar pa so bila vežna vrata odprta. Hčerka ni opazila, da bi v hiši kaj zmanjkalo. Šele gospodinja, ki se je vrnila okoli 16. domov, je ugotovila, da ji je nekdo odnesel iz stenske omarice 341 Din denarja, dva zlata poročna prstana in dva zlata uhana. Takoj je osumila vloma omenjeno vaščanko, ki so jo potem iskali orožniki, a se je pred njimi skrila. Zaslišali so pri njej nemo najemnico, ki jim je z znamenji dopovedala, da je prinesla osumljenka ukradene predmete domov.

* **Hitro prijeto vlomilec.** Krepki Bosanec Ale Bekanović iz Cazima se je klatil zadnje dni po Rudniku. Predzadnji terek ponoči se je splazil skozi okno v jedilno shrambo kontrolorja državnih železnic Frana Pihlerja. Domači so spali in ga niso čuli, ko je kar metal razno blago in perilo na dvorišče. Ko je svoj posel izvršil, je smuknil skozi okno na prosto. Tam je izbral najboljše blago in izginil proti Škofljici. Ko so okoli 6. zjutraj opazili tatvino, je ga. Pihlerjeva odhitela na postajo in se peljala na Škofljico, da orožnikom prijavi vlom. Na Laverci je v isti kupe stopil srednje velik, krepak Bosanec, oblečen v gosposke hlače, držeč v rokah damski dežnik in drugo blago. Gospa ga je pomerila od glave do pet in ničesar rekla. Obrnila se je le do službojočega orožnika v vlaku, kaplarja Hlebša, ki je takoj nato Bosanca prijel in ga na škofeljski postaji izročil tamošnjemu orožniku. Bosanec je vlom takoj priznal. V gozdu je bil slek svoje stare hlače in se preoblekel v nove. Rekanovića so nato odvedli v ljubljanske sodne zapore. Proti večeru so orožniki prijeli še drugega Bosanca, ki je nosil s seboj zavoj moške obleke. Sumijo, da jo je kje izmaknil. Njegov tovariš je orožnikom ušel, a se je pozneje sam javil sodišču.

* **Sam si je zažgal hišo zaradi zavarovalnine.** Pred malim kazenskim senatom v Mariboru se je zagovarjal 27letni posestnik Ivan Rotar iz Zgornjega Gašteraja, ki je bil obtožen, da je z namenom, da bi se okoristil z zavarovalnino, zažgal svojo hišo, ki je pogorela z gospodarskim poslopjem vred. Od zavarovalnice je prejel 20.000 Din zavarovalnine, s katero si je ob pomoči sovaščanov postavil novo hišo, obenem pa

poplačal tudi nekaj nujnih dolgov. Kmalu pa so se razširile vesti, da je Rotar sam zažgal. To domnevo je potrdila tudi njegova žena, s katero se je sprl. Na podlagi ženine izpovedi je Rotar priznal požig. Obsojen je bil na 4 leta robije in izgubo častnih državljskih pravic za 4 leta.

* **Starec ubil ženo zaradi zavarovalnine.** Pred štirimi meseci je bila v Horgošu ubita stara prodajalka cvetja in sadja Marija Urbanova. Zločin se je zgodil nekega zgodnjega jutra, ko je starka s svojim blagom zapustila kavarno in se vračala proti domu. Nedaleč proč od njene hiše jo je nekdo pričakoval in jo udaril s trdim predmetom po glavi. Imela je še toliko moči, da se je privlekla do doma, kjer jo je potem njen mož Mihajlo spravil v hišo. Kmalu potem je 60letna ženska umrla zaradi poškodbe. Oblastva so menila, da je bil to roparski napad. Tedaj pa je neka deklica javila, da ima Mihajlo Urban v stranišču pomaranče, ki jih je pokojnica usodnega jutra nesla domov, in pa železo, s katerim je bila starka udarjena. Oblastva so se za to izjavo zanimala in dognala, da je Mihajlo dvignil 10.000 dinarjev, za katero vsoto je bila pokojnica zavarovana. Zaslišali so tudi pokojnično hčerko, ki je izpovedala, da je oče prepovedal iti po zdravniku, ko je ranjeno mater spravil v sobo. Mihajlo je bil aretiran in je priznal, da je umoril ženo zaradi zavarovalnine.

* **Obsodba liških vstašev.** Te dni je državno sodišče za zaščito države v Beogradu izreklo sodbo v arspravi proti Juriju Rukavini in njegovim tovarišem, ki so bili obtoženi upora. Obsojeni so: Jurij Rukavina na smrt, Ivan Rukavina na tri leta ječe in na petletno izgubo državljskih pravic, Leopold Šuper na 20 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic, Ivan Abramović na 15 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic, Jerko Šudar v dosmrtno ječo in na trajno izgubo državljskih pravic, Anton Šuper na 15 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic, Josip Barić na 12 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic, Dane Babić na devet mesecev strogega zapor, Josip Vukić na 10 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic, Jure Gazić na 15 let ječe in na trajno izgubo državljskih pravic. Za nedolžna sta bila proglašena Josip Šuper in Pavle Barić. Dane Babić, obsojen na devet mesecev strogega zapor, je bil takoj izpuščen, ker mu je bil vštet preiskovalni zapor. Prav tako se šteje preiskovalni zapor vsem drugim obsojencem. Sodišče je v uteme-

ljitvi svoje sodbe navedlo med drugim, da je glavni obtoženec Jurij Rukavina kriv, ker je vstopil v združenje «Ustaša» s sedežem v tujini; ki ima namen, prilastiti si z nezakonitimi sredstvi oblast v naši državi. K temu so ga pripravili dr. Artuković, Orešković in Tomljenović, ki so zbežali v tujino. S pomočjo Ivana Štimca je položil peklenki stroj k spomeniku kralja Petra Velikega v Otočcu. Peklenki stroj pa se k sreči ni razpočil. Lani meseca junija je blizu liškega Novega prevzel večjo količino orožja in streliva, poslanega iz Zadra. Njegovi tovariši so mu pomagali prenesti orožje v Gospić, kjer ga je izročil Josipu Tomljenoviću. Meseca avgusta je s svojimi pomagači skrivaj prenesel znova večjo količino orožja, streliva in letakov, ki so jih poslali iz Zadra. To orožje je delno tudi razdelil med ljudi. Ostali obtoženci so po večini obdolženi sodelovanja z Jurijem Rukavino.

* **Drzen vlom na Grmu.** Ko je hišnik enega zadnjih juter šel v pisarno grmske šole, je opazil, da so vrata odprta. Opazil je tudi, da je železna blagajna na eni strani izrezana. Zadevo je javil predstojnikom. Iz blagajne so vlomilci pobrali ves denar, to je od 22.000 do 23.000 Din. Pustili so le kakih 30 Din drobiža. Vlomilci so odprli tudi miznico računovodje g. Pavliča in miznico g. inž. Zupaniča v sosedni pisarni. Dalje so odprli omaro, kjer so bile shranjene kolajne, ki jih je dobila Kmetijska šola o priliki raznih razstav. Iz te omare so odnesli štiri kolajne. Uradništvo šole domneva, da je bilo več vlomilcev, najmanj pa dva. V deževni in viharni noči, kakršna je bita ta, so prišli skozi stranišče v notranjost poslopja. Glavna vrata pisarne so odprli s ponarejenimi ključi.

* **Odkrita ponarejalnica srebrnikov.** V okolici Zaloga, Vevč in Device Marije v Polju mnogo govore o kovnici desetdinarskih srebrnikov. V neki siromašnejši hiši se je naselil znanec in izdelal model desetdinarskega kovanca. Orožniška patrolja iz Vevč je imela službeni posel v nekem tamošnjem naselju, kjer je izvršila preiskavo zaradi neke druge zadeve v dotični hiši. Orožniki so vse prebrskali in privlekli iz skrivališča na dan tudi čuden model. Domači so kar onemeli in nihče ni mogel sprva dati točnih pojasnil, kako je prišel model v hišo. Prijeli so mladega fanta Martina in ta jim je povedal, kako je neki Jakob napravil model, da bi izdeloval denar. Baj je spravil v promet že en ponarejen srebrnik. Orožniki so najprej odvedli v vevško

Tudi Babnika so težile take misli: «Pri nas se bo izpremenilo», je tožil odraslim fantom, ko so nehali plesati. «Deklo bom moral najeti... Rajši bi dal oba fanta, kakor pa Minko...»

Babnikova sinova sta bila še otroka ter mu pri delu nista mnogo pomagala. Tinče je hodil še v ponavljalno šolo, Poldek pa je bil nekoliko starejši.

Fantje so hvalili Lojzeta in njegovo domačijo. Kar zavidali so ga, ker bo dobil tako brhko nevesto in pridno gospodinjjo. Pa dota, dota! Kar sline so se jim cedile.

Nekateri ljudje se ponižujejo zato, da bi jih drugi poviševali. Tako tudi Babnik. «Eh, kaj denar!» je dejal prezirno. «Še pes ne žre denarja!»

«Denar je sveta vladar!» je poudaril nekdo izmed fantov. S tem je Babniku silno ustregel. «Seveda, prazna ne pojde od hiše», se je ponašal. «Lojze bo lahko zadovoljen.»

Fantje so mu navdušeno pritrdjevali.

«Bahal se ne bom tako, kakor se bahajo drugi. Toda, kar bom obljubil, bom odštel pred poroko.»

Vsa družba ga je začela poveličevati. Slavospevi so veljali njemu in njegovi hčerki. Obema so zažigali kadilo. Babnik je plaval visoko po ozračju.

Hitro, kakor bi se bil nekaj domislil, je vstal in stopil k oknu. Zagledal je lučko pod Slemenom — tam, kjer je bila v davni ljudska naselbina. Tedanji narodi so bili pogani ter so molili zlato

tele. Pred svojim malikom so opravljali dobra in slaba dela. Nenadno pa so jih napadli sovražniki ter jih premagali po ljutom boju. Morali so zapustiti svoje domove in bežati. Najbrž so bili pregnani tako hitro, da niso mogli ničesar odnesti. Ločiti so se morali celo od zlatega teleta, ki so ga zakopali v zemljo. Tam, kjer se v temnih nočeh pojavlja rumena lučka, mora biti njegovo skrivališče.

Tako je pravil Babnik starodavno zgodbo, katero je slišal od svojega očeta. Mladina ga je verno poslušala.

«Tele je ulito iz čistega zlata», je menil Potokarjev Lojze. Tudi njegov oče je mnogo vedel o zlatem teletu.

«Kdor bi ga izkopal, bi našel dragoceno starinsko znamenitost», je izpopolnil Babnik. «In svoje ime bi ovekovečil.»

«Kopali bi že, kopali, če bi vedeli, kje začeti», so dejali fantje. «Kdaj bi ga že imeli!»

«Najti je treba pravo mesto, ki je nedvomno tam, kjer se prikazuje rumena lučka...»

Babnikovo modrovanje je ovrgele mladenič, ki je trdil, da se luč ne pojavlja vedna na istem mestu. Zdaj jo vidijo pod Slemenom, zdaj nad Rovišjem; celo na vznožju Svete gore jo prižiga skrivnostna roka.

«Grobnišče zlatega teleta je pod Slemenom», je pribil vsevedni Šimenc, čigar bešeda je morala obveljati. Skliceval se je na pripovedovanje starega Čelešnika, ki ima pod Slemenom svojo do-

mačijo. Ta mu je pravil tako-le: «Kadar vstanem ponoči in pogledam skozi okno, vidim na vznožju Slemena zlatega teleta, ki se sveti kakor ogenj.» — Čelešnik se je nekoč ojunčil in šel pogledat. Tele je bleščalo v daljavi ko sonce; čim bolj se mu je bližal, tem manjša je bila svetloba. Prikazen je naposled popolnoma otemnela. Mesta, kjer je nastala, pa Čelešnik ni mogel najti. «Toda mi ga bomo našli», so se ustili fantje, katerim je lezlo vino v glavo. «Živio, zlato telet!» «Zapojmo na čast zlatemu teletu!» je predlagal razposajenec, ki je komaj prilezel iz zibke.

Mlajši fantje so jo urezali:

«Šel bom v planinco v vas,
tiriompompom.
Vriskal bom in pel na glas:
tiriompompom.»

Druga pesem je veljala Minki, ki so jo krstili za zvezdo zabavnega večera. Vsa družba je zapela:

«Odkod si dekle ti doma,
da te nobeden ne pozna,
da te nobeden ne pozna,
pa vsak te rad ima.»

«Zdaj pa plesati!» Fantje so poskakali kar čez mize in drli na plesišče. Godec je zaigral «polko», nato pa «štajriš» in «čoteš». Plesali so, da je kar bobnelo.

Ko so odplesali, so posedli zopet za mizo. Družba je bila že precej razigrana. Nerodni ko-

postajo fanta Martina, ki jim je med zaslišanjem vse pojasnil, nato pa so ga spravili v ljubljanske sodne zapore. Drugi dan so orožniki prijeli fantovo mater in pravega izdelovalca modela, odnosno ponarejalca. Tudi mati in Jakob sta romala v ljubljanske zapore.

* **Svaka je ubil.** Pred velikim senatom v Mariboru se je zagovarjal posestnik Anton Šiška od Sv. Andraža v Slovenskih goricah, zaradi uboja svaka Ludovika Toša. Toš je gnal usodnega dne kravo, ki jo je kupil pri Sv. Andražu, domov v Brengovo. Med potjo se je zvečer hotel zglasiti pri svaku Šiški, s katerim že poldruge leto nista govorila, ker sta si bila nekaj v jezi. Gonjača sta gnala kravo naprej, Toš pa je potkal na okno. Takrat je Šiška tiho odprl vežna vrata in petkrat vsekal z ostro ročno sekirico Toša po glavi. Trikrat mu je prebil lobanjo. Toša so prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati. Obtoženec se je zagovarjal s silobranom, češ, da je hotel pokojnik vlomiti v hišo. Sodišče je Šiško obsodilo na šest let robije, trajno izgubo častnih pravic in na odškodnino 5000 Din vdovi pokojnega. Obema pokojnikovima otrokoma pa mora dajati vsakemu mesečno 50 Din, dokler ne dosežeta starosti 14 let.

* **Zrtev sirovosti.** Od Sv. Križa pri Kostanjevici smo prejeli: Na članek pod gorenjim naslovom sta v 25. številki «Domovine» Milan Kodrič in Viljem Stanič poslala popravek, ki je bil priobčen v 27. številki. Ta popravek je pa samo v toliko točen, da je Viljem Stanič pri «doplarju», ki ga je skupaj naročil z nekim drugim gostom, plačal polovico in se je kmalu nato odstranil iz gostilne, kakor je bilo že v prvem članku točno povedano. Do nesoglasja med Staničem in mojim pokojnim možem je prišlo samo zaradi svetilke. Stanič je prisedel k mizi Leskovčanov potem, ko se je zadeva glede svetilke že navidezno med njim in kmalu nato napadenim možem poravnala in torej v tej točki popravek ne ustreza resnici. Milan Kodrič ne pride pri zadevi naravnost v poštev, ker se je na poziv mojega pokojnega moža takoj pokoraval ukazu, da se svetilka ne sme sneti s stropa, in je tudi takoj nato z družbo vred odšel iz gostilne, medtem ko je Stanič z nekim drugim gostom ostal še dalje v gostilni. Nezvestnega moža z razbito glavo in hudimi poškodbami po životu in nogah smo našli pred hišo na dvorišču ležati na obrazu in je silobran čisto izključen. To potrjuje

tudi položaj, v katerem so ga gosti pobrali in nezvestnega odnesli v stanovanje. Pri njem ni nihče našel najmanjše reči, ki bi kazala znake kakega napada od strani moža. Pobit je bil z ročico po hrbtu in nogah še potem, ko je že nezavesten ležal na tleh. Tega zločina je bil osumljen takoj Stanič, ker je že v gostilni zagrozil, «da ga bo (moža) stal sunek še dva litra vina in še več». Sicer je pa reč sodišča, da zadevo preišče in postopa po zakonu. Angela Horvatova.

* **Razpečevalka ponarejenih kovancev.** Kamniški sladoledar je te dni dobil od neke ženske ponarejeni 20dinarski srebrnjak. Isti dan se je oglašila tuja razpečevalka tudi v neki trgovini na Šutni in poizkusila spraviti v promet ponarejeni denar. Orožniki so prišli razpečevalki na sled, ugotovili pa so tudi, da je dobivala ponarejeni denar iz Savinjske peči pri Gornjem gradu, kjer so pred kratkim izsledili dva ponarejalca.

* **Požig v Malem Orehku in tatvina na Radohi pred sodiščem.** Pred senatom trojice v Novem mestu so se morali zagovarjati zaradi požiga in tatvine kar štirje obtoženci: Jože Lojk in Alojzij Vidic zaradi požiga, isti Jože Lojk, Franc Mežnar in Anton Turk pa zaradi tatvine, ki so jo izvršili na škodo družbe «Une» na Radohi. Vsi štirje obtoženci so doma iz Zajčjega vrha, občina Šmihel-Stopiče. Prva dva obtoženca sta se morala zagovarjati zaradi požiga. Obtožnica navaja, da je Alojzij Vidic posejval v Malem Orehku zidanico, ki jo je leta 1932. zavaroval pri zavarovalni družbi «Jugoslaviji» z inventarjem vred za znesek 5000 Din. To zidanico je imela v dosmrtni užitek Vidičeva tašča Marija Mežnarjeva. Zaradi zidanice je prišlo med taščo in zetom do čestih preprirov, posebno še, ker je bil Vidic tašči dolžan 7500 Din, ni pa imel upanja, da pride do denarja, s katerim bi plačal dolg. V sličnem položaju je bil obtoženec Jože Lojk, Vidičev svak. Ko sta si zaupala težave in jela premišljovati, kako bi si pomagala, je Lojk Vidicu obljubil, da bo zavaroval poslopja svoje žene, nato pa jih zažgal. Iz dobljene zavarovalnine bi plačal terjatev. Ta načrt je ostal neizveden, pač pa sta se oba dogovorila, da bo Vidic zavaroval zidanico, ki jo je imela za užitek Marija Mežnarjeva, Lojk pa da bo to zidanico zažgal. Načrt sta oba izvršila jutraj 23. oktobra lanskega leta, ko je bila Mežnarjeva v cerkvi. Ogenj je uničil zidanico do tal, obenem pa se razširil tudi na blizu stoječo kočjo Marije Šegove, ki je

bila prav tako upepeljena. — Lojk se je moral istočasno zagovarjati s tovarišema Francem Mežnarjem in Antonom Turkom zaradi tatvine vreo, več paketov tablet in vozovne opreme pri družbi «Uni» na Radohi. Sodišče je obsodilo Lojka na 18 mesecev strogega zopora in 1000 Din globe, Alojza Vidica na 10 mesecev strogega zopora in 500 Din globe, Franca Mežnarja na tri mesece in deset dni strogega zopora in Antona Turka na sedem dni strogega zopora. Lojk in Vidic pa morata plačati še 5000 Din Mariji Mežnarjevi. Mežnarju in Turku je sodišče odložilo kazen za dobo treh let.

* **Lombarjeva obsodba potrjena.** Stol sedmice v Zagrebu je naposled rešil prizivno vlogo Jožeta Lombarja, ki je bil 9. marca letos obsojen na dosmrtno robijo zaradi umora Bosanca Vojnikovića. Umor je bil izvršen 29. septembra leta 1932. v Kosezah in umorjenčevo truplo vrženo v vodnjak opuščene opekarne Kranjske stavbne družbe. Revizija in priziv sta bila zdaj zavrnjena, sodba velikega kazenskega senata potrjena. Jožeta Lombarja so spravili v mariborsko kaznilnico.

* **Kamniški svatje oproščeni s ponovno sodbo.** Naposled je končan poldruge leto trajajoči proces proti šestim Kamničanom, odnosno okolicičanom, zaradi tepeža. Prvotno so bili stari Janez Uršič in njegovi tovariši obsojeni na šest do osem mesecev strogega zopora zaradi tepeža, v katerem je bil 13. avgusta leta 1931. med svatbo smrtno nevarno poškodovan Peter Peternel, ki je čez nekaj dni umrl v ljubljanski bolnišnici. Te dni je bila v Ljubljani ponovna razprava. Bilo je navzočih več Kamničanov, a od obtožencev so bili pri razpravi samo štirje. Obtoženci so bili oproščeni.

* **Vlom na Studencu pri Vevčah.** Pri gradnji letališča v Polju je zaposlenih več delavcev, ki stanujejo po bližnjih vaseh, v barakah ali pri kmetih. Delavec Ljudevit Škrbec stanuje na Studencu pri Vevčah. Ko je prejel nedavno mezdo, je denar shranil v kovčeg. Drugega dne je pa presenečen opazil, da je kovčeg odprt in da mu je neznan vlomilec pobral vseh 960 Din. Javil je vlom vevškim orožnikom. Ti so kmalu izsledili dva krepka Bosanca, ki sta tam okrog postopala in živela na tuje stroške. Prijeli so ju in natanko preiskali. Pri njima so našli še skoro ves denar. V ljubljanskih zaporih čakata zdaj plačila.

molci so prevračali kozarce; vino je teklo že od mize. Poredni mlajši fantje so zbijali neokusne šale. Metali so drug v drugega kosti ter si vliвали za vrat vino. Tupatam so se že prerekali, a so se zopet pomirili.

Med glasnim krikom in vriščem je vstopil Murnov Jože iz Potočja. Dekleta in fantje so se spogledali, zakaj Jožeta so najmanj pričakovali.

«Pij, Jože, pij!» Od vseh strani so ga dregali s kozrci; fant ni vedel, komu na ustreže.

«Pa sedi!» so ga vabili v družbo. «Kaj boš stal! Saj ne boš več rasel!»

Jože je izbiral, kam naj prisede. Med mlajše fante ni maral; ti so mu bili preotročji. Pri mizi, pri kateri so sedeli starejši fantje, pa ni bilo več prostora. Skrivaj se je ozrl na Minko, ki je sedela pri peči. Z Lojzetom sta se držala za roko.

K omizju med dekleta je Jožeta še najbolj mikalo. Videl je, da se mu odmika Čotarjeva Ančka. Namignila mu je celo, naj prisede. Brez oklevanja je ustregel njeni želji.

Njegovo vedenje pa ni ugajalo fantom, ki so bili že natrkani. Zamerili so Jožetu, češ, da jih prezira. Kdor hoče sedeti pri dekletih, mora imeti dovoljenje. Jože pa ni nikogar vprašal, ko se je pomešal med dekleta. Celó s krivčki za klobukom jih je izzival. Ali misli, da se ga boje? Krivčkov Bukovčani niso radi videli. Marsikak pretep se je pričel zaradi tega. Kdor se je ponašal s krivčkom, je moral bežati celo podnevi. Zakrivljeno pero je pomenilo bojevitost,

s katero se ni smel nihče ponašati v tuji vasi. Tako pravico so fantje skrbno varovali.

Glede krivčkov so bili starejši fantje bolj strpni od mlajših. Ko so zagledali Jožeta z zakrivljenim peresom, so se pač dregali s komolci, ne da bi očitno zabavljali. Mlajši pa so zapeli izzivajoče:

«Kaj maramo mi,
k' smo fantje mladi,
pri nas je korajža,
pri vas je pa ni.»

Babnik jih je opozoril, naj se vedejo dostojno. Zasukal je pogovor na zlato tele. To je učinkovalo: Mladi natakncenci so začeli smešiti pogane v njihovem malikovanju. Oponašali so jih, kako so zažigali kadilo pred zlatim malikom. Njihovo spakovanje je bilo nerodno in neslano.

«Ali smo mi kaj boljši?» je nastopil Murnov Jože. Njegov glas je kar zasekal.

Dekleta so se spogledala: «Mi smo vendar kristjani!»

«Pa se vzlic temu klanjamo zlatemu teletu. Še slabši smo od malikovalcev.»

«Kdo pa, kdo?» Mladi občutljivci so vstajali s sedežev in zahtevali pojasnila.

Jože jim je povedal v obraz: «Častilci zlatega teleta so ljudje, ki sede pred kupom denarja...»

Mladiči so se krohotali; vedeli niso, kam merijo njegove besede. Lojze in Minka pa sta občutila, da sta prizadeta. Babnik se je ugriznil v ustnico, tudi Šimencu je izpremenilo barvo.

Jože je nadaljeval prav resno: «Denar je malik, pred katerim se valjamo po blatu...»

Zopet je uščipnil Lojzeta in njegovo zaročenko. Babnik je bil zelen od jeze, Šimenc pa je nekaj godel. Toda nihče mu ni rekel besedice.

Babnik je zaklical fantom: «Plesaj pojditel! Kdo ga bo poslušal!»

Vsa družba je vstala in drla v vežo. Ostala je samo Ančka, ki jo je pridržal Jože tesno na svoji strani. Kmalu se mu je približala Minka z majhnim zavitkom. Vrnila mu je njegovo sliko. Jože se je posmehljivo zahvalil.

«Kje imaš pa ti mojo?» ga je vprašala.

«Vrnil ti je ne bom», ji je odvrnil, «pač pa jo bom vrgel v ogenj, kadar bomo sežigali pušta...»

«Naredi, kar hočeš.» Minka se je obrnila in odšla užaljena med plesalce.

Jože in Ančka sta ostala sama, kar je bilo všeč obema. Zgovorna mladenka se je fantu takoj prikupila. Rahlo jo je pobožal in naslonil njeno glavico na svoje prsi. Rana prevarane ljubezni se mu je pričela čudežno celiti.

Ponudil ji je sliko z besedami: «Vzemi jo za spomin in oblubi, da me ne boš nikoli pozabila.»

«Jože!» Ančka je sprejela sliko in pripomnila: «Nikar se ne šali...»

«Ančka, ali ne govorim dovolj resno?»

Pobesila je glavo in molčala.

«O tem sva govorila že z očetom. Ali ti niso še nič omenili?» (Dalje prihodnjič.)

Ljudsko vseučilišče V Kaliforniji rasto orjaški smokvoni in sekvoje

Neka Čehinja opisuje najstarejša drevesa na svetu, ki jih je videla v Ameriki. V Ameriki, pravi, kjer so največje hiše in največja brezna sveta, se je ohranilo tudi najstarejše drevo, ogromen smokvon, rdeče drevo, kakor pravijo Američani. Prvič sem ga videla v muzeju v New Yorku. V pritličnih dvoranah so prežagana ogromna debela tisočletnih dreves. Po letih teh orjakov so izračunali, da so bila ta drevesa prastara že v času, ko so faraoni gradili piramide. To so vrstniki davno izumrlih drevesnih vrst. Preživeli so krize, ki so med razvojem pokosile življenje zemske površine. V vzhodnih obmorjskih dolinah Kalifornije je preživel njihov rod tudi ledeno dobo. V muzeju je nekaj fotografij lepih dreves. Človek se ne more dovolj načuditi krasni sekvoji, ki je bila stara že 1000 let, ko je Kolumb odkril Ameriko. To drevo je preživevalo 40 rodov in bilo je razmerno še mlado, ko so ga posekali, saj doživi to drevo v Kaliforniji 5000 let. V muzeju je tudi slika smokvana generala Shermana, 3500 let starega drevesa, ki je visoko 93 metrov.

V muzeju sem občudovala krasne slike velikih prerezov smokvonov, še z večjim zanimanjem sem pa ogledovala vodopade nežnih vejic, razstočih iz njihovih prežaganih debel. Zahotelo se mi je drugič videti te orjake v gozdovih. To je čaroben kraj, ki se mu pozna pečat davne preteklosti. Zadnje ostanke orjaških dreves država skrbno varuje pred večnim sovražnikom ognjem in pred ljudmi. Visoko pod nebo se dvigajo košate kroge. Človek bi mislil, da stoji pod oboki krasnega hrama. Celo mnogi nebotičniki s štiri-desetimi nadstropji bi se v tem gozdu lahko skrili.

Iz San Francisca ni daleč do teh gozdov. Prepelješ se čez krašen zaliv Zlata vrata, potem pa kreneš v notranjost Kalifornije. Ob največjem kalifornijskem jezeru prideš v tople doline, kjer se je ohranil smokvon. Ko stopiš pod košate kroge orjaških dreves, se ti zdi, da si prišel v predor, tako temno postane naenkrat. Obenem začutiš vlago in hlad. Le redko prodre skozi gosto vejevje sončni žarek. Še malo in avtobus zavozni v pravi predor, ki ga je napravila narava sama iz tisočletnih orjakov.

Tudi orjaškim drevesom je pretela pred desetletji poguba. Najstarejša drevesa, ki niti v krepkih ledenih dobah niso usahnila, ki jim ni moglo do živega umiranje stoletij, je hotela pokončati človeška roka, postala naj bi bila žrtev dobičkoželjnosti. V času velikega razmaha lesne industrije in trgovine, ko so padli ogromni ameriški gozdovi, je prišla vrsta tudi na najstarejše gozdne orjake. Ljudje so spoznali, da daje smokvon izvrstne stavbni les in to naj bi ga pogubilo. Polastila se ga je špekulacija in tako so posekali gozd za gozdom. Šele ustanovitev Društva za zaščito orjaških dreves je dala vladi pobudo, da je te tisočletne gozdove zaščitila.

Zamorec je postal bel

Beli zamorec s Haitija, ki je postal čez noč svetovnoznan, je prispel te dni iz svoje daljne domovine v Chicago, kjer ga bodo zdravniki temeljito pregledali, da ugotove, kako je mogla njegova temna koža izgubiti svojo barvo in ali bi se dalo uporabljati tudi pri drugih zamorcih sredstvo, ki je tako nepričakovano prelevilo zamorca v belokožca. Naravnost iz pragozda privedeni zamorec je stopil pred zdravnike v Chicagu nekam plaho. Ysmeond Dauphin, kakor se piše v belokožca izpremenjeni zamorec, šteje 57 let, po poklicu je delavec v nasadih kave. Mož ni nič kaj navdušen za to, da je izgubil svojo krasno črno barvo, kajti tudi njegova družina ga je dolgo smatrala za prikazen in leto dni ni

hotela o njem ničesar vedeti. Zdaj, ko je postal slaven, ga pa spoštujejo tudi v pragozdu.

Takoj po prihodu v Chicago so ga začeli strokovnjaki na vseučilišču temeljito preiskovati. Obsevali so ga z ultravijoličastimi žarki, fotografirali so barvo njegovih oči, zlasti so se pa zanimali za čudodelno sredstvo ouari, ki ga je opralo, da je postal bel. Že zdaj se pa učenjaki strinjajo s tem, da je Dauphin najzanimivejši izmed treh pobeljenih zamorcev, ki jih učenjaki doslej poznajo. Zelo se zanimajo učenjaki za črešnji podoben plod ouari, ki ima tako čudodelno moč, da izpreminja črno kožo v belo. Zamorec je prinesel nekaj teh plodov s seboj in v Chicagu jih bodo kemično preiskali. Če se res najde v njih sredstvo, ki bi izpreminjalo zamorce v belokožce, bodo ljudje to sredstvo gotovo izkoriščali in služili milijone.

Dauphin je dobil to sredstvo od nekega mazača kot zdravilo proti nahuhi. Ker pa zdravilo ni učinkovalo dovolj hitro, je vzel dvojno dozo, pa ga je začela tresti mrzlica in za nekaj časa je oslepel. Ko si je pa opomogel, je bil tako bel, kakor smo prebivalci Evrope. Dokazuje, da je bil Dauphin še pred letom dni zamorec in da ima na Haitiju črno ženo in tri črne sinove, je prinesel v Chicago novinar Henry Chauvet, ki bivšega zamorca spremlja. Zamorci in belokožci se zelo zanimajo za izid zdravniške preiskave.

Svatba bogov

V Maduri na vzhodni indski obali slave Indi v juliju svatbo bogov. Na krasno okrašenem svečeniškem vozu vozijo majhno boginjo in majhnega boga iz hrama v hram. To sta bog Ganespatte s človeškim telesom in slonovo glavo in boginja zla Mariama, ki pošilja otrokom nalezljive bolezni, zlasti ošpice, ima pa to dobro lastnost, da jih zna tudi ozdraviti. Zato ji prinašajo žrtve in v njen hram romajo matere z bolnimi otroki. Na strehi v ospredju svetišča stoje majhni kipi, ki o njih Indi trdijo, da so ozdravljeni otroci.

Dr. Pertold se je dolgo mudil v teh krajih in proučeval šege in običaje domačinov. Po njegovem mnenju gre za kipe otrok, ki so bili žrtvovani, da bi rešili življenje drugim imenitnejšemu rodu. Bog in boginja imata ločeni svetišči. Kipa obeh sta iz čistega zlata, visoka po 10 cm in vse leto gosto zastrta. Samo člani najvišjih kast smejo videti njuna oltarja. Enkrat na leto poseti boginja svojega moža. Na velikem vozu jo peljejo v možev hram. Vse je slavnostno razsvetljeno. Samo en dan sme ostati boginja pri svojem možu, potem pa jo odnese nazaj v njen hram. Svečanosti se udeleži mnogo pobožnih romarjev.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

IZ POPOTNIKOVE TORBE

SMRT UGLEDNEGA NARODNJAKA.

Semič, julija.

V nedeljo je umrl v Semiču po dolgi bolezni v starosti 60 let bivši župan občine Semiča, posestnik, gostilničar, mesar g. Ivan Bukovec. Zavrtna bolezen, ki si jo je nakopal v svetovni vojni, ga je spravila v grob.

Pokojnik je bil prava belokrajinska korenina in kremenit značaj. Ni se nikdar strašil pokazati svojega naprednega mišljenja in kot tak je bil leta 1921. izvoljen za župana občine Semiča, kateri pa je načeloval samo dve leti, ker je moral zaradi bolezni opustiti županovanje.

V tem kratkem času je mnogo storil v korist občine, ki mu bo trajno hvaležna.

Ko se je leta 1911. osnovalo sokolsko društvo, je bil pokojnik prvi, ki je pristopil kot član in dal na razpolago svoje prostore, ki jih ima Sokol tudi še danes brezplačno. Spričo velikih zaslug za Sokola je bil pokojnik tudi izvoljen za nje-

govega častnega člana. Ni pa bil le sam član Sokola, temveč tudi vsa njegova družina.

Zalujoči družini naše iskreno sožalje! Pokojniku bodi ohranjen časten spomin!

SMRT ZASLUŽNEGA NARODNEGA DELAVCA.

Dol pri Hrastniku, julija.

V celjski bolnišnici je umrl 54letni upokojeni šolski upravitelj in posestnik na Dolu g. Josip Roš. Pokojnik, ki je bil sin znanega narodnega borca Ferdinanda Roša iz Hrastnika, je nastopil svojo prvo učiteljsko službo na Dolu pri Hrastniku; pozneje je služboval v Orešlju pri Bizeljskem, nazadnje pa kot upravitelj šole na Turju, kjer je bil upokojen zaradi bolezni. Kot upokojenec si je zdravstveno opomogel in na Podbreškem nad Dolom si je zgradil svoj dom. Prejšnji četrtke pa so ga napadle prav hude bolečine v želodcu. Zdravniki so ugotovili raztrganje želodčne stene ter odredili prevoz v celjsko bolnišnico. Hudih bolečin ga je v dveh dneh rešila smrt. Truplo blagega pokojnika, ki zapušča soprogo in sedem otrok, so prepeljali na dom, odtam pa v ponedeljek ob veliki udeležbi občinstva k večnemu počitku na dolsko pokopališče.

Pokojni Josip Roš se je mnogo udejstvoval za splošno izobrazbo ljudstva. Velike so njegove zasluge za bralno in gasilno društvo na Dolu in za Sokola. Bil je dober pevec, izvrstno je igral na tamburico in tudi kot odrski igralec se je velikimi uspehi udejstvoval na odrih naših narodnih društev. Bil je soustanovitelj in častni član Gasilnega društva na Dolu, starosta in podstarosta dolskega Sokola in odbornik raznih narodnih društev Dola in Hrastnika. Sam je uredil in vestno opravljal tudi vremenoslovsko postajo. Velike zasluge si je pridobil nadalje pri gradnji Sokolskega doma v Hrastniku, za katerega je prispeval večje količine lesa. Bil je dobričina in pridobil si je mnogo prijateljev.

Bodi mu ohranjen časten spomin! Rodbini iskreno sožalje!

**POLSTOLETNICA GASILSKEGA DRUŠTVA
V HORJULU**

Horjul, julija.

Gasilno društvo v Horjulu bo imelo proslavo 50letnice obstoja, združeno z župnim zletom vrhniške gasilske župe, v nedeljo 23. t. m. Horjulsko društvo je med najstarejšimi v vrhniški gasilski župi. Ustanovilo se je na pobudo posestnika Korenčana Franca in trgovca Šušteršiča Jakoba. Predložena slovenska pravila so bila tedaj dvakrat zavrnjena in šele tretjič jih je oblastvo odobrilo. Čeprav je bilo v tedanjih časih poveljevanje le v nemškem jeziku, sta zgoraj omenjena ustanovitelja vztrajala in zahtevala poveljevanje v slovenskem jeziku, ki se je obdržalo v društvu vso dobo.

Na ustanovnem občnem zboru 1. aprila 1883. so bili izvoljeni: za načelnika Rihar Anton, za podnačelnika Marinčič Jakob, za tajnika Šušteršič Jakob. Razen Korenčana Franca in Vrhovca Janeza krije zemlja že vse ustanovne člane. Od ustanovitve do 50letnega jubileja je imelo društvo 10 načelnikov. Za Riharjem je načeloval Muha Matija, nato Brezic Franc, Leben Franc, Čepon Ivan, Marinčič Ivan, Rožmanec Andrej, Stanovnik Ivan, Stanovnik Franc, Šušteršič Janez in Marinčič Ignacij, sedanji načelnik.

Takoj ob ustanovitvi je društvo že marljivo delovalo in si prvo leto nabavilo brizgalno. Leta 1892. si je sezidalo dom za spravljanje orodja. Kasneje si je nabavilo modernejšo brizgalno na ročni pogon in leta 1913. tudi motorko. V času svojega obstoja je sodelovalo pri 45 požarih.

Pod vodstvom agilnega načelnika Marinčiča Ignacija si je društvo letos pomladi pričelo graditi nov dom, ker stari hram ne zadošča več. Z marljivostjo in vztrajnostjo načelnika in članov je dom že pod streho. Zgrajen je po načrtih stavbnika g. Battelinija Angela in bo ponos društvu in kraj okolici.

Spored gasilske slavnosti bo prav pester. Sodelovala bo godba na pihala.

POSLANEC PUSTOSLEMŠEK NA SHODU V LUČAH

Luče, julija.

Krajevna organizacija JRKD v Lučah, katere predsednik je vrli župan g. Jakob Žibovt, je priredila v nedeljo 16. t. m. na vrtu gostilne Vinka Jezernika javen shod, na katerega je povabila domačega poslanca g. Rasta Pustoslemška.

V imenu krajevnice organizacije je zbor otvoril z nagovorom odbornik g. Svito Kosmač, ki je predvsem poudarjal, da se je z uzakonjenjem dopolnila agrarnega zakona izpolnila vroča želja vsega prebivalstva v srezu, da pridejo obdelovalna zemlja, pašniki in gozdovi v roke onih, ki jim po vsej pravici od vsega početka pripadajo.

Nato pa je dal besedo narodnemu poslancu g. Rastu Pustoslemšku, ki je v skoro dvournem govoru orisal hudo borbo za izvedbo agrarne reforme v gornjegrajskem okraju, očrtal spletke, ki so se jih sovražniki agrarne reforme posluževali, da preprečijo zakonsko dopolnilo, ter nepobitno dokazal, da je samo šestojanuarska vladavina omogočila, da se bo agrarna reforma izvedla tudi v gornjegrajskem srezu. Navedel je, da je bilo agrarno dopolnilo že v skrajni nevarnosti, in naglasil, da se moramo samo odločnemu nastopu sedanje vlade, predvsem ministrskemu predsedniku dr. Srškiću zahvaliti, da je zmagala pravična reč kmečkega prebivalstva v severnih krajih naše kraljevine.

G. poslanec je nato razpravljal o raznih gospodarskih vprašanjih, o važnosti tujskega prometa za gornjegrajski okraj in o sredstvih in ukrepih, ki jih pripravljata vlada, da omili gospodarsko stisko. Svoja izvajanja je zaključil s tole ugotovitvijo: «Pravična kmečka reč je naposled kljub vsem spletkam in naporom nasprotnikov zmagala tudi v našem okraju! Do tega pa ne bi nikdar prišlo, ako bi ne bil vladar sam z vsem srcem na strani kmeta in ako ne bi on, zvest svoji dani besedi, vedno z vso odločnostjo zahteval, da se mora zemlja dati onemu, ki jo obdeluje! Največja zasluga, da se bo agrarna reforma izvedla tudi pri nas, pripada vladarju samemu. Zato nam veleva čut iskrene hvaležnosti, da iz vse duše vzkliknemo: Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander!» — Zborovalci so z navdušenimi vzkliki in burnim ploskanjem dajali duška svoji hvaležnosti nasproti vladarju, mogočnemu zaščitniku kmečkemu stanu.

Na predsednikovo vprašanje, ali kdo želi kakšnega pojasnila, se je zglašil g. France Hren, uslužbenec graščinske uprave v Vrbovcu. Zborovalci so ga takoj obkolili, češ, da ga nočejo poslušati, ker vedo, kdo ga je poslal. Z velikim trudom se je posrečilo g. poslancu zborovalce pregovoriti, da so dovolili govoriti odposlancu graščinske uprave, ki pa je govoril tako zmeden, da nihče ni vedel, kaj prav za prav hoče. Jecjal je nekaj o trošarinah in o drugih rečeh, previdno pa se je izogibal vprašanja agrarne reforme in razlastitve gozda, ker je vedel, da bi ga zborovalci takoj postavili na cesto. Poslanec je moža primerno poučil, nato pa se je Hren s svojimi tovariši jadrno odstranil z zborovanja.

Predsednik g. Kosmač je naposled predlagal priznanje in zahvalo poslancema gg. Rastu Pustoslemšku in Milanu Mravljetu, kar je bilo z odobranjem sprejeto.

POLJANSKO PISMO.

Poljane nad Škofjo Loko, julija.

Kljub nagajivemu vremenu smo letos nakosili precej več, kakor smo pričakovali. Zdaj pride na vrsto žetev, ki pa ne bo prav obilna, posebno koder so žita že dalje časa položena.

Letoviščarji le počasi prihajajo. Upamo pa, da jih bo prišlo do avgusta še precej, saj imamo pri nas obilo prirodnih krasot in kopanje je pri nas prijetno tako, kakor le malokje drugod.

Oblastva so zavrnila pritožbe 36 podpisnikov proti zabrani rabe stez vzporedno z banovinsko

cesto od Srednje vasi do Poljan. Posestniki ondanih zemljišč so namreč kratkoma odpravili steze. Banska uprava je mnenja, da so te steze nastale brez potrebe in zaradi udobnosti posameznikov. Proti temu odloku ni pritožbe več. Preostaja edino še pot do tožbe pred sodiščem, kjer posamezniki lahko dokažejo, ali so njih trditve osnovane ali ne. Opozorjamo prizadete, ki so hodili po teh stezah, da se jih odslej ne poslužujejo. S tem bodo poleg domačinov prizadeti tudi letoviščarji in izletniki, ki jih vabimo leto za leto v našo dolino.

Še ni dolgo, ko je spet neki potepin tam v hribih v odsotnosti gospodarja in gospodinje vlomil v hišo in odnesel precej denarja. Za onimi, ki so zadnjič obiskali gospo Maroltovo in ji odnesli slanino in salame, ni sledu. Škofjeloški mesar, ki je lansko leto dajal aro na prašiče, ki jih ni bilo, zamanj povprašuje po oni gospodnji, ki mu jih je zaarala.

NAŠI NA TUJEM

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1478-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Zdrobov sladoled. V lonec deni pol litra kakega sadnega soka ali belega ali rdečega vina, lahko pa deneš tudi navadno vodo. V sadni sok iztisni dve limoni in primešaj četrt kile sladkorja. Postavi na štedilnik, da zavre, v vrelo pa zakuhaj, pridno mešaje, tri žlice zdroba. Ko se prične zdrob gostiti, postavi lonec v mrzlo vodo ali na led in stepaj dalje, da postane zdrob kakor stolčena smetana. Potem stolci še sneg petih beljakov, ga primešaj k zdrobu in pokusi, ali je vse skupaj dovolj sladko, sicer primešaj še sladkorja v prahu, nato pa še ali rdečih jagod ali malin, a lahko tudi samo dve žlici ruma ali kak drug liker. Lonec namaži s finim oljem, stresi vanj zmes, dobro zapri ali zaveži s pergamentnim papirjem, nato pa postavi lonec za pet ur na led, če ga imaš, ali v prav hladno klet, da se zmes strdi. Sladoled lahko pripraviš zvečer in ga pušiš čez noč na ledu ali pa v kleti. Strjeni sladoled stresi na plitev krožnik in ga daj takoj na mizo.

Maline s stolčeno smetano. Pol litra odbranih malin stresi v skledo in jih dobro posuj s sladkornim prahom. Nato jih postavi na hladno za eno uro. Medtem stolci pol litra sladke smetane, primešaj 12 dek vanilijevega sladkorja in dve dek v dveh žlicah vode raztopljenе želatine. Zdaj napolni skledo: najprej deni za prst na debelo v skledo malin, nato smetane in zopet malin. Na vrh naj pride smetana, po kateri potresi še lepih malin, nato postavi skledo na led ali pa v hladno klet. Preden daš na mizo, obloži sladčico še z vafelni ali biškoti, vendar to ni potrebno.

Malinova mezga. Skozi sito pretlači kilo malin, dodaj tri četrtine kile sladkorja in skuhaj mezgo. Mezga je dovolj kuhana, kadar od kuhavnice težko pada ali pa, kadar se naredi po vrhu, če jo deneš na krožnik hladiti, kožica in se ne prijemlje prsta, če se je dotakneš. To pravilo velja za vse mezge.

Praktični nasveti

Bolhe in drug nadležni mrčes preženeš iz stanovanja s karbolno kislino, ki jo dobiš v vsaki drogeriji že primerno zredčeno. Z njo namaži luknje in špranje v tleh, po stenah in na pohištvo. Duh karbolne kisline je mččan in kmalu prežene ves mrčes, zlasti ker dolgo časa ostane. Obenem pa razkužuje ta kislina zrak in je že iz zdravstvenih ozirov priporočljivo, od časa do časa razkužiti stanovanje.

Lizol kot razkuževalno sredstvo se tudi zelo rabi. Kadar pomivamo lesena tla, je dobro, če dodamo vodi nekoliko lizola, ker preženemo s tem tudi bolhe. Stranišče pa moramo vedno pomivati z vodo, ki smo ji dodali lizola. Da pa se zrak v stranišču stalno razkužuje, je priporočljivo, da postavimo v mali posodi v kak kot nekoliko lizola.

Štedenje s petrolejem. Da zmanjšamo potrošnjo petroleja v svetilkah, dodajmo v vsak liter petroleja štiri grame terpeatinovega olja in dva grama kafe. Plamen od teh prdatkov potem tudi bolje in svetleje gori, petroleja se pa manj porabi. Zmotno pa je mnenje, da pogori manj petroleja, če privijemo stenj nižje, zakaj pri tem imamo slabo razsvetljavo, okajen cilindar in zamrajeno stanovanje.

Različne mesne konzerve moramo takoj porabiti, ko smo jih odprli. Ako pa hočemo konzervo pustiti preko noči, jo moramo stresti iz pločevinaste škatle v porcelanasto ali stekleno posodo ter jo pokriti, ker sicer zelo počrni in dobi neprijeten okus.

Za glace-rokavice. Z nekoliko saj in nekaj kapljicami terpentina si pripravimo zmes, s katero počrnimo glace-rokavice, ki so od vlage postale lisaste. Končno rokavice zdrgnemo s prav mehko krpo.

ZANIMIVOSTI

Hudo je živeti možu brez žene, a še huje z njo

Prav zanimivo opisuje indijska budhistična pripovedka, kako je bog ustvaril ženo. Tako je ustvaril po tej pripovedki:

Dolgo je ustvarjal bog svet. Ustvaril je nebo in zemljo, gore in doline, morja in reke, navadne in dragocene kamne, plemenite živali in plazeče se kače, ribe in mehkužce. Bil je zadovoljen s svojim delom in dejal je sam pri sebi: «Zdaj moram ustvariti še kralja vsega stvarstva.» Pa je ustvaril človeka. Najprej je z velikim naporom in ljubeznijo ustvaril moža. Ko je hotel ustvariti ženo, je opazil, da v ta namen nima več potrebne tvarine, ker je bil že vse porabil pri stvarjenju moža.

Pa je sédel stvarnik na breg svete reke Ganga in se globoko zamislil. Mnogokrat je solnce zašlo in vzšlo, a stvarnik je še vedno razmišljal. Pa je prišel k njemu mož, ki ga je bil ustvaril, in ga je milo prosil, naj mu ustvari ženo. Stvarnik je uslišal prošnjo kralja vsega stvarstva. Vzel je luno okroglost njenega ščipa, vetru njegovo nestanovitnost, travi njeno lahno valovanje, gazeli njen pogled, solnčnim žarkom njihov sijaj in oblakom njihovo solzavost, pa je začel ustvarjati ženo. Ženi je še vedno nekaj manjkalo.

Spet je sédel stvarnik na breg svetega Ganga in se globoko zamislil. Razmišljal je in razmišljal, dokler se mu ni posvetilo v glavi. Vzel je zajcu njegovo strahopetnost, pavu njegovo domišljajnost, medu sladkost, mački umetnost prilizovanja, tigru njegovo krutost, sraki njeno brbljavo, grlici grlikanje, oslu njegovo upornost in kači njeno zvitost. Vse to je zmešal s prvotno rabljenim gradivom in ustvaril je ženo. Potem jo je izročil možu, češ: «Vzemi jo in bodi srečen.» Mož se mu je zahvalil in odvedel ženo.

Čez tri dni je pa mož spet prišel k stvarniku, češ: «Vzemi to ženo nazaj! Zastruplja mi življenje. Brblja tako, da mi bo glava počila, neprestano zahteva zase pozornost, dela mi sitnosti in

preglavice in nikoli nimam pred njo miru. Ne morem živeti z njo, zato jo vračam tebi, njenemu stvarniku.»

Ko je mož to izrekel, je pustil ženo pri stvarniku in odšel.

Toda čez tri dni se je vrnil. «Veliki stvarnik,» je dejal, «odkar živim brez žene, je moje življenje pusto. Ves dan mislim hrepeneče na to, kako lepo je prepevala, kako me je gledala s svojimi temnimi očmi in kako me je božala s svojimi pogledi. Njen glas je zvenel kakor godba. Bilo mi je tako sladko gledati jo in občudovati njeno lepoto! Prosim te, stvarnik, vrni mi jo.»

Veliki stvarnik je izpolnil njegovo željo in mož je ženo spet odvedel.

Minili so trije dnevi, pa se je mož spet zgasil pri stvarniku, vodeč ženo za roko. «Ne morem živeti z njo!» je zaklical. «To lahko miselno bitje mi dela strašne sitnosti. Vzemi jo nazaj in verjemi, da nikoli več ne pridem po njo.»

Stvarnik je pa odgovoril na to: «Jaz pa vem, da spet prideš! Ne moreš živeti z njo, toda še huje ti je živeti brez nje. Vzemi jo in dela, kar hočeš.»

Pa se je mož globoko zamislil in dejal sam pri sebi: «Kaj naj počnem?»

Na to vprašanje mož še zdaj nima odgovora. Hudo mu je namreč živeti z ženo, še huje pa brez nje.

× **V 26 urah iz New Yorka v Berlin.** V soboto ob 4:10 je letalec Willy Post iz New Yorka odletel na polet okrog sveta, za kar bo potreboval šest dni. V nedeljo je Post pristal v Berlinu. 6000 km dolgo progo med New Yorkom in Berlinom je preletel v 25 urah in 40 minutah. Na letališču so ga sprejeli z zvoki ameriške in nemške himne.

× **Zastrupljena kri se lahko očisti.** Skupina moskovskih znanstvenikov je objavila presenetljive podatke o uspešnih posledicah precejanja krvi, ki prepreči delovanje strupa ali povzročiteljev nalezljivih bolezni. Ta postopek reši življenje sicer brezupno bolnim ljudem. Izumitelji tega postopka profesor Mihajlovski iz Taškenta je objavil svoje prvo poročilo o tem že leta 1924. Operiral je takrat mačke in pse, ki jim je vbrizgnil bel strup. Sklepal je, da bo živalim rešil življenje, če bo pravočasno očistil njih kri. Praksa je takoj potrdila njegovo pogumno domnevo. Operirane živali so ozdravele, dočim so poginile vse, ki so dobile isto količino strupa, a niso bile potem operirane. Toda precejanje je zahtevalo po dva do tri dni za vsakega psa, ker je odvajal onazovalec zastrupljeno kri postopno v manjših količinah. Zaradi tega je sklenil Mihajlovski, da bo odvzel takoj vso kri neki stari opici, ki ji je prej vbrizgnil strupa v telo. Tudi ta operacija je uspela. Opica je sicer ležala eno uro kakor mrtva in je bila navezana na umetno dihanje. A ko so ji zopet vrnil v žile očiščeno kri, je hitro oživela. Od tedaj je poprej stara in nadležna opica vedno vesela in naravnost pomlajena. Po smrti profesorja Mihajlovskega je nadaljeval njegovo delo zavod za poizkusno zdravstvo v Moskvi. Ruski tisk poroča, da bo zdaj postalo na osnovi njegovih uspehov precejanje krvi zanesljiv pripomoček za zdravljenje pri zastrupljenju krvi, nalezljivih boleznih, zastrupljenju z ogljikovimi plini in tako naprej. Operacija traja samo dve uri, ker vzamejo bolniku poprej samo polovico krvi in potem, eno uro pozneje, še drugo polovico. Odvzeto kri začasno nadomešča umetna redilna tekočina.

× **Cilindri so spet v modi.** Na svetovni gospodarski konferenci v Londonu se je nepričakovano pojavilo mnogo cilindrov na glavah zbranih odposlancev. Posebno navdušeni so za cilindre odposlanci vzhodnih držav in plemen, ki menijo, da brez cilindra ni pravega državnika. In zanimivo je, da so se cilindri spet pojavili prav v Angliji, ki je zadnje čase dosledno odklanjala to pokrivalo. Sicer pa prihajajo tudi iz drugih držav vesti, da se cilindri vračajo v modo. V mladi

španski republikli je bil cilindri zadnje čase povsem izginil. Toda ko je posetil Madrid podpredsednik argentinske republike dr. Roce, so ga pozdravili predstavniki vseh španskih uradov s cilindri na glavah. Vse torej priča, da se vrača moda cilindrov, ki so jih nosili moški zadnja leta samo še pri pogrebi.

× **Obsedno stanje zaradi kužne bolezni.** Iz Santiaga v Čileju poročajo, da tamkaj razsaja huda kužna bolezen trebušnega tifusa. Predsednik republike je moral zaradi tega podpisati odlok, s katerim se proglašča nad mestom obsedno stanje. Število bolnikov je tolikšno, da so morali vse vojašnice izpremeniti v bolnišnice. Vlada je imenovala posebna komisarja z izrednimi pooblastili za borbo proti tej bolezni.

× **6000 porok naenkrat.** Šanghajski listi poročajo, da se pripravlja v Harbinu v Mandžuriji svatba, kakršne svet še ni videl: 6000 mladih Japonk se je zaročilo pismeno s 6000 Japonci, živčimi v Mandžuriji kot uradniki. Srečne neveste odpotujejo te dni v svojo novo domovino, kjer se omože. Posredovala je sama japonska država, ki si zelo prizadeva, da pride v Mandžurijo čim več zavednih Japoncev. Vlada je ustanovila v velikih mestih šole, ki se v njih dekleta pripravljajo za zakonski stan. Gojenke se uče kuhati, prati, voditi gospodinjstvo, skrbeti za otroke in sploh vsega, kar mora znati po starih japonskih nazorih dobra zakonska žena. Ko dovrše šolo, dobe gojenke posebna izpričevala, da so zrele za zakonski stan. Vse neveste so fotografirali in poslali fotografije mladim, neoženjenim uradnikom z naročilom, naj jih izmenjajo s svojimi tovariši ter začno dopisovati z onimi dekleti, ki so jim najbolj všeč. Skrb države za razmnoževanje Japoncev v Mandžuriji se je obnesla. Vseh 6000 deklet je našlo ženin. Japonska vlada namerava svojo akcijo nadaljevati.

× **Grozen zločin zamorcev.** Blizu večje naselbine na otoku Kubi so naleteli v samotni kolibi na trupla petih belih deklet v starosti štirih do osmih let. Vse so bile z bližnjih farm, ki so last belih kolonistov. Starši so iskali pogrešane otročičke po gozdovih, ker niso slutili, da bi se mogla odigrati v njihovi neposredni bližini tako strahotna žaloigra. V kolibi je bil postavljen oltar, okrog njega so pa nepremično ležali štirje zamorci in zijali vanj z izbuljenimi očmi. Zamorci so ležali na svojih predpasnikih. Ker so bli predpasniki okrvavljeni, je bil položaj takoj jasen. Zamorce so trdo prijeli in izkazalo se je, da so nesrečne deklice zvalili v kolibo, kjer so jih ubili samo zato, ker je bila boginja Hango zadnje tedne žejna krvi belih otrok. To so spoznali po tem, ker se jim je boginja vsako noč prikazala v sanjah. Deklice so imeli več dni zaprte, dajali so jim sirov krompir, sladkor in vodo, češ, da je to žejna boginja same. S krvjo ubitih deklet so poškropili oltar krvoločne boginje. Po zločinu jim je baje notranji glas šepetal, da so storili dobro delo, ker je bila boginja zadovoljna. Zamorci pridejo seveda pred sodišče, kjer jim pa boginja ne bo mogla prav nič pomagati.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dolga noč.

A: «Na severnem tečaju je šest mesecev dan in šest mesecev noč.»

B: «Tu bi rad živel.»

A: «Zakaj?»

B: «Če bi me terjali, naj izplačam menico, bi dejal: »Pridite jutri!«

Profesorska.

...jazbee spada k živalim, ki prihajajo samo ponoči iz brlogov na dnevno svetlobo.

Pri založniku.

A: «Vaš spis ni slab, toda pisati bi ga morali tako, da bi vas razumel tudi bedak.»

B: «Kaj vam pa ni jasno, gospod?»

Ljubezen.

Zakonec stojita na balkonu in slišita, kako na vrtu na klopici kramljata dva zaljubljenca. Pa pravi žena: «Če se ne motim, ji hoče priznati ljubezen. Zažvižgaj jima.»

Mož: «Čemu pa? Saj tudi mene ni nihče sviril z žvižganjem!»

Premalo denarja.

A: «Sam ne vem, kaj bi kupil ženi za god.»

B: «Vprašaj jo, pa boš vedel.»

A: «To ne gre, toliko denarja nimam...»

Čudni pazniki.

Iz kaznilnice pobegne ječnik.

«Kako je to mogoče?» se čudi ravnatelj. «Ali niste stražili vseh izhodov?»

«Izhode smo stražili, pravijo stražniki, «toda ječnik je lahko pobegnil sk'za vhod...»

V šoli.

Učitelj: «Povej nam, Mihec, kaj ti ostane, če imaš pet dinarjev, pa ti vzame tovariš tri?»

Mihec: «Ne preostane mi drugo, gospod učitelj, kakor da prisolim tovarišu zaušnico...»

Pozna jo.

A: «Psiček gospe Klobuštrine je bil povožen. Ta vest jo bo gotovo zelo potrla.»

B: «Seveda. Strašno novico ji bo treba sporočiti previdno.»

A: «Da. Telefoniram ji najprej, da je bil povožen, recimo, njen mož...»

Sumljiva bolezen.

Bolnik: «Gospod doktor, zadnje čase čutim v nogah neko čudno trganje.»

Zdravnik: «Kaj pa ste po poklicu?»

Bolnik: «Blagajnik.»

Pred sodiščem.

Sodnik: «Kako ste prišli na to, da bi vam prisodili milo kazen? Mar ste se prvič pregrešili?»

Obtoženec: «Ne, slavni sodni dvor, pač je pa to prva razprava mojega zagovornika...»

Listn'ca uredništva

Krška vas, Prepozno prejeli.

GOLŠA, DEBEL VRAT

je obolenje ščitne žleze, ki je je treba pravočasno zdraviti, ker se sicer delovanje tega važnega organa v njegovi funkciji kot zaščita proti strupom vse bolj ovira, zaradi česar nastopijo zelo neprijetni, a čisto tudi nevarni pojavi. Zdravniška znanost je ugotovila, da delujejo soli, ki vsebujejo jod, izredno dobro pri raznih oblikah golše. Mnogoštevilni bolniki so ugotovili pri uporabi zelo preprostega

DOMAČEGA ZDRAVLJENJA S PITJEM nagel in povsem neškodljiv vpliv na bolezen. Vsakdo, ki ima golšo ali debel vrat ali otečene žleze, naj zahteva našo knjižico, ki jo pošljemo

VSAKOMUR BREZPLAČNO.

Zadošča dopisnica.

Poštno zbiralno mesto:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 91.

132